2023 – 2024 оқу жылындағы №3 Хромтау орта мектебінің *«Ынтымақ»* қоғамдастығының жетекшісі Коптенова Нұрсұлу Мұхтарқызының жылдық бойынша жүргізілген жұмыстардың рефлексивтік есебі

Заманауи қоғамның тіршілігінде қоғамдастықтың маңызы күннен күнге артып отыр. Заманауи оқыту әдістерін, білім технологияларын түсіндіру арқылы мұғалімдердің шыңдалуына, тәжірибе алмасуына, серіктестікте кәсібилікті дамыту білім беру жүйесін жаңартудың негізі болып табылады. Қазіргі заманғы ұйымдар кәсіби қоғамдастықтың білім және инновациялық тәжірибе алмасу үдерісінде маңызды екендігін атап көрсетуде. Кәсіби қоғамдастықтың мектеп жұмысының ілгерілеуіне ықпалы зор. Сондықтан мектепте *«Ынтымақ»* қоғамдастығының жоспары құрылып, бекітілді. *«Ынтымақ»* қоғамдастығының жұмыс жоспары қоғамдастық мүшелеріне таныстырылды. Мектепте құрылған ынталы топтардың жұмысын бақылау, оларға бағыт - бағдар беру барысында жұмыстар жүргізілді. Жоспар бойынша қоғамдастықтың мүшелерінің міндеттері бөлініп, мақсаттары айқындалды.

Мақсаты: Жаңа әдіс – тәсілдерді іс – тәжірибеге енгізе отырып, мектептің әдістемелік қызметін жетілдіріп, педагогтардың кәсіби дамуына ықпал ету.

Міндеттері:

- Жаңартылған білім мазмұны бойынша тәжірибе алмасу, білім мен біліктілікті дамыту.
- Кездесетін кедергілерді бірлесіп анықтау, шешу жолдарын іздестіру.
- Педагогтардың кәсіби қызметіне көмек көрсету;
- Педагогтердің ақпарат алмасуына жағдай жасау;
- Тәжірибелі педагогтардың практикалық қызметінің келесі алгоритмін іске асыру болып табылады: жаңа идея – сабақтарда қолдану, зерттеу – талдау – идеяның шығармашылық дамуы- тәжірибе тарату.

Қоғамдастық құрамындағы мұғалімдер санаттары:

- Біліктілік арттырудың деңгейлік курстарында сертификатталған мұғалімдер

Мектебімізде бірнеше жылдан бері *«Ынтымақ»* қоғамдастығы жұмыс жасап келеді. Қоғамдастықтың құрамында 12 біліктілік арттырудың деңгейлік бағдарлама курстарында сертификатталған мұғалімдер. «Ынтымақ» қоғамдастығы *ФОКУС ТОП* және *LESSON STUDY* екі бағыт бойынша жұмыс жасайды. Бұл екі бағыт бойынша жұмысты деңгейлік бағдарлама бойынша сертификатталған мұғалімдер жүргізеді. Мектебіміздегі барлық мұғалімдерді осы сертификатталған мұғалімдер топ жетекші ретінде 6 – 8 адамнан бекітіліп, топтар құрылып, жұмыстар жүргізеді. Оқу жылының басында әр топтың жұмыс жоспары бекітілді. Сол жоспарға сай топ жетекшілері жұмыстанып келеді. Фокус топтың басты қызметі – мектеп ішіндегі әріптестердің біліктілігін жетілдіру, кәсіби құзырлығын дамыту. Бірінші бағыт *фокус топта* топ жетекшілері өз тобының мүшелеріне кәсіби әңгіме,отырыс, дөңгелек үстел, тренинг, іс-тәжірибе және зерттеу жұмысы арқылы *Action Research/іс -әрекетті зерттеу/* жұмыстарын топ мүшелеріне үйретеді және өздері де зерттеу сұрағын алып, сол сұрақ бойынша зерттеу жұмысын жүргізеді. Екінші бағыт *Lesson study* тәсілі бойынша жұмыстар жүргізіледі.

Lesson study - дің мақсаты – оқыту мен оқу үдерістерін жетілдіруге бағытталған іс-әрекеттерді жоспарлау және іске асыру. Lesson study –де топ жетекшілері өз тобының мүшелеріне бойынша зерттеу сабағын бірлесіп жоспарлау, бақылау, талқылау, сауалнама алу, сұхбаттасу, есеп жазып, мониторинг жұмыстарын үйретеді және жүргізеді.

Мектепте фокус топ пен Lesson study бағытындағы жұмыстар білім алушылардың білім сапасын көтеруге бағытталған.

Екі бағыт бойынша жұмыстың басымдық жақтары:

- Жаңа әдіс – тәсілдерді іс – тәжірибеге енгізе отырып, мектептің әдістемелік жұмысын жетілдіру және мұғалімдердің тәжірибелерімен алмасу;
- Білім жүйесін дамытуға арналған оқу кеңістігін ұйымдастыру;
- Мұғалімдерді бөлінген көшбасшылық принциптеріне сай жұмыстарға тартып, қабілеттерін дамытуға мүмкіндіктер туғызу.

Күтілетін нәтиже:

- Бірлескен тренингтер мен семинарлар ұйымдастырылады;
- Бірлескен зерттеу топтары қалыптасады;
- Кәсіби біліктіліктерін жетілдіріп, бірлескен іс – шаралар жүзеге асады;
- Мұғалімдер іс – тәжірибелерімен алмасады;

Мектептегі «Ынтымақ» қоғамдастығы – оқушылар жоғары жетістіктерге қол жеткізу үшін бірнеше мектеп арасында оқыту мен оқу үдерістерін жетілдіруге бағытталған көптеген іс-әрекеттерді жоспарлау, іске асыру мақсатында бірлескен *Фокус топ* және *Lesson Study* тобы ретінде нәтижесін беруде.

Отырыста 2023 – 2024 оқу жылындағы қоғамдастықтың жұмыс жоспарымен таныстырылды. Онда қоғамдастықтың тақырыбын, мақсатын, басымдылықтары және күтілетін нәтижелері анықталды.

Мектебімізде Lesson study- дың зерттеу тақырыбына байланысты оқыту жане бақылау дағдыларын дамыту мақсатында *"Lesson study - сабақты зерттеу әдісі"* такырыбында жоспардан тыс отырыс өткізілді. Отырыста топ жетекшілеріне Lesson study үдерісінің қадамдары, зерттеу сабақтарын жоспарлау, бақылау, сабақтан кейінгі талқылау және Lesson

study туралы есеп жазу үлгісіне түсіндіру жұмыстары жүргізілді. Сонымен қатар, сабақты бірлесе жоспарлау, бақылау және талқылау кестесі түсіндірілді. Lesson study -ден кейінгі талқылау критерийлерінің ерекшеліктері көрсетілді. Жақсарту кажет болган сабақтың кезеңдеріне қандай өзгерістер енгізуге болатыны талқыланды.

1.Семинар – практикум: «Lesson study әдісін сабақта қолданудың тиімділігі». ***Мақсаты****:* Мұғалімдердің кәсіби деңгейін жоғарлатуда, бірлесіп оқушыларды жан — жақты зерттеу арқылы жұмыс жасайтын педагогикалық тәсіл туралы білуге, тәжірибе алмасуға бағыттау.

Күтілетін нәтиже:

-Lesson Study тәсілімен танысады;

-Lesson Study тәсілін іске асыру барысымен танысады;

-Бұл тәсілдің мұғалімдер мен оқушыларға, оқу мен оқыту сапасын көтеруге мүмкіндік беретін тиімді жақтарымен танысады;

-Lesson Study тәсілін тәжірибеге енгізеді.

Түйінді идеялар: Визуалды және ауызша түрдегі негізгі ақпарат ұстаздардың тәуелсіз ойлауына және олардың ой қорыту, өзіндік түсініктеме беру қабілетіне ықпалын тигізеді. Топпен болашақта оқушыларды зерттеу сабағын жүргізудегі тиімді жолдарын қарастырады.

Ресурстар: Экран (интерактивтік тақта),презентация, үлестірмелі материалдар, А4, А3 қағаздары, маркерлер, бейнекөрініс, бағдаршам, стикерлер

Мұғалімнің кәсіби білімін жетілдірудің ең бір тиімді әдісі бұл Lesson Study. Lesson Study - мұғалімдер тәжірибесі саласындағы білім жетілдіруге бағытталған ынтымақтастық педагогикалық тәсіл. Lesson Study – ге жоспарлау, оқыту, қадағалау, оқыту мен оқуды талдау, өз қорытындыларын тұжырымдап, құжаттарды бірлесіп жүзеге асыратын мұғалімдер тобы қатысады. Lesson Study -дің циклін өткізген соң мұғалімдер педагогикалық тәсілдерді түрлендіріп немесе жетілдіріп, кейіннен ашық Lesson study , таныстырылым өткізу, баспада жариялау арқылы әріптестеріне таратады.

Олар арқылы мектеп ішінде *«Lesson Study» тәжірибені жақсартудың демократиялық жолы болып табылады. Зерттеу жүргізетін топ. Әдетте үш мұғалімнен тұрады, бұл тәжірибесі мен білімдері бір-біріне жайлы әсер ететін фактор болып есептеледі. Себебі, топ мұғалімдері бір мектепте жұмыс істегендіктен, тәжірибені жақсарту мақсатында бірлесе жұмыс істеу үшін тартылады. Зерттеу барысында барлық топ мүшелері толық көлемде және бірдей дәрежеде үдеріске тартылады. Тек бір ғана сабақ беретіндігіне қарамастан, зерттеу үшін бүкіл топ өзіне жауапкершілік алады және оқыту мен сабаққа берілген кез келген баға жеке мұғалімге емес, тұтастай барлық топтың жұмысына қатысты беріледі.* (МАН, 96 бет 2 деңгей)

Коучинг: «Lesson Study тәсілі сабақты зерттеу әдісі».

Семинардың алғашқы бөлімінде ***«Lesson Study тәсілі сабақты зерттеу әдісі»*** тақырыбында *коучинг* өткізілді. Коучингті әуелі тренингтен бастадық. ***Тренинг. «Менің мінезім»*** *Мақсаты:* Өзіне деген сенімділігін, өзін тануға деген қабілеттерін анықтау. Әрбір қатысушы білезіктей шеңбер сызып, оны төртке бөледі.Әр бөлікке төмендегі жануар,аң, құс аттарын жазып шығады. Түйе, Жылқы, Сиыр, Қой, Ешкі, Ит, Мысық, Тауық, Қаз, Аққу, Қарлығаш, Үйрек, Бұлбұл, Арыстан, Қасқыр, Түлкі, Тауешкі, Тасбақа, Жылан, Балық. Соңында үйде, жұмыста, жолдастарының арасында, өзіндік баға деп бөлінген бөліктерге жазылған жануарлар, құстар адамның сол бөлікке қатысты мінездемелермен танысады. Шаттық шеңберінде бір-біріне тілек тілек айтылып, психологиялық ахуал тудырылды. Нәтижесінде: кез келген адам бір-біріне жақсы лебіз сөздер тілеп, жақсы көңілмен жұмыс істеуге бағытталды. *«Мозайка»* әдісі арқылы қатысушылар сурет қиындыларынан композиция құрастыру арқылы 3 топқа бөлінді. ***Қызығушылығын ояту кезеңінде «Пікірлер себеті» әдісі арқылы*** коучингтің тақырыбы ашылды.

Топ мүшелері «Lesson Study» сөзіне ассоциация құрды. «Қошемет» әдісі арқылы бағаланды. Мұғалімдерге ***«Lesson Study»*** тақырыптық слайд арқылы түсінік берілді. Мұғалімдер зейін қойып тыңдады, пікір алмасты, сұрақтар қойды.«Lesson Study» дегеніміз мұғалімнің кәсіби білімдерін оқыту мен оқу үдерісін жетілдіруге бағытталған сабақтағы іс-әрекеттерді зерттеудің педагогикалық тәсілі. «Lesson Study» - де ең бастысы сабақты зерттеу немесе сабақты зерделеу үдерісі болып табылады. Бұл үдеріс барысында ынтымақтастағы мұғалімдер оқу сапасын арттыру үшін белгілі бір тәсілді қалай дамытуға болатындығын анықтай мақсатында оқушылардың оқу үдерісін зерделейді. /МАН, 96 бет 2 деңгей/ ***Мағынаны тану кезеңінде*** **мұғалімдер** ***«Көкейде жатқан көрікті ой...»*** айдарымен әр топқа тапсырма берілді.

1-топ: Lesson Study-дің басты мақсаты қандай? 2-топ: Lesson Study сабақта қалай жүргізіледі? 3-топ: Бірінші *Lesson Study-ді* жоспарлау және «бақылаудағы» оқушыларды анықтау. Постерді салу және қорғау барысында әр топқа постердің критериалары ұсынылды. Бақылаушы постер салғанда топтардың қатысуларын қадағалап жүрді. Мұғалімдер тапсырмаларын ынтымақтастықпен зерттеп, зерделеп берілген тапсырмаларды топтарында бірлесіп орындады. Әр топтан шығып өздерінің жобаларын қорғады. «Бас бармақ» әдісі арқылы бағалау жүргізілді.

Lesson Study туралы есеп жазуда мына жағдайлар ескерілді:

- Lesson Study үшін туралы есеп жазу маңызды шарт болып табылады
- Lesson Study туралы есеп жазу, бұл сіздің дамуыңызды көрсетеді
- Мұғалім өз рефлексиясын жазу арқылы жаңа идеяларын әзірлейді

Lesson Study үшін зерттеу тақырыбын белгілеу, барлық мұғалімдер зерттеу сабақтарын өткізетіні, жоспар құру үшін оптық отырыстар және оқу жылының соңында Lesson Study туралы есеп дайындау керектігі айтылды. Пән мұғалімінің өз зерттеу сабағына және топ жетекшісінің жалпы зерттеу сабақтарына есеп жазу үлгісі түсіндіріліп, талқыланды.
Топ мүшелері сыни пікірлер мен ұсыныстарға ашық болу, бақылаулар нәтижелерін қабылдау және сәтсіздіктерді ақтауға тырыспау керектігі, сабақтан кейінгі талқылауды бірлесіп оқыту әдісі ретінде бағалау, бақылау кестесінде немесе жоспарында нақты мақсаттар мен мәселелерді белгілеу және топ жетекшісі талқылауға позитивті бағыт беріп отыруы түсіндірілді.

Ой толғау бөлімінде мұғалімдер *«О важности единства команды»* бейнекөріністі тамашалады. LS тиімділігі туралы ақпаратты тыңдады. Кәсіби дамудың тиімді тәсілі екендігін анықтадық. Әрине, бұл үшін LS үдерісі мұғалімдірдің кәсіби қоғамдастығын құруға ықпал етуі мүмкін. Әріптестер арасында берік байланыс орната алады. LS жай ғана сабақтарды оқуға жай ғана қатысу кәсіби оқу үшін қоғамдастық құру идеясының өзін қатысудың өзін кез келген мектеп үшін мұғалімдердің кәсіби қоғамдастығын құру идеясын қабылдау үдерісін жеделдетуге көмектесе алады деген пікірлерді естіді. LS тиімділігін мұғалімдерге оқушылар қалай ойлайтынына көбірек назар аударуға көмектесетіндігінен көруге болады. Егер мұғалімдер оқушыларды тыңдауға, олардың не айтатынын құрметтеуге және сабақты жоспарлау кезінде бұның құнды екендігін түсінуге үйрете алсақ, LS оқыту әдістемесіне қатты әсер ете алады деген ойлар айтылды.Мұғалімдер бейне көрініс зейін қойып көргеннен кейін өз ойларымен бөлісті.

Lesson Study туралы есеп жазуда мына жағдайлар ескерілді:

- Lesson Study үшін туралы есеп жазу маңызды шарт болып табылады
- Lesson Study туралы есеп жазу, бұл сіздің дамуыңызды көрсетеді
- Мұғалім өз рефлексиясын жазу арқылы жаңа идеяларын әзірлейді

Lesson Study үшін зерттеу тақырыбын белгілеу, барлық мұғалімдер зерттеу сабақтарын өткізетіні, жоспар құру үшін оптық отырыстар және оқу жылының соңында Lesson Study туралы есеп дайындау керектігі айтылды. Пән мұғалімінің өз зерттеу сабағына және топ жетекшісінің жалпы зерттеу сабақтарына есеп жазу үлгісі түсіндіріліп, талқыланды.
Топ мүшелері сыни пікірлер мен ұсыныстарға ашық болу, бақылаулар нәтижелерін қабылдау және сәтсіздіктерді ақтауға тырыспау керектігі, сабақтан кейінгі талқылауды бірлесіп оқыту әдісі ретінде бағалау, бақылау кестесінде немесе жоспарында нақты мақсаттар мен мәселелерді белгілеу және топ жетекшісі талқылауға позитивті бағыт беріп отыруы түсіндірілді.

Ой толғау бөлімінде мұғалімдер *«О важности единства команды»* бейнекөріністі тамашалады. LS тиімділігі туралы ақпаратты тыңдады. Кәсіби дамудың тиімді тәсілі екендігін анықтадық. Әрине, бұл үшін LS үдерісі мұғалімдірдің кәсіби қоғамдастығын құруға ықпал етуі мүмкін. Әріптестер арасында берік байланыс орната алады. LS жай ғана сабақтарды оқуға жай ғана қатысу кәсіби оқу үшін қоғамдастық құру идеясының өзін қатысудың өзін кез келген мектеп үшін мұғалімдердің кәсіби қоғамдастығын құру идеясын қабылдау үдерісін жеделдетуге көмектесе алады деген пікірлерді естіді. LS тиімділігін мұғалімдерге оқушылар қалай ойлайтынына көбірек назар аударуға көмектесетіндігінен көруге болады.

Егер мұғалімдер оқушыларды тыңдауға, олардың не айтатынын құрметтеуге және сабақты жоспарлау кезінде бұнын құнды екендігін түсінуге үйрете алсақ, LS оқыту әдістемесіне қатты әсер ете алады деген ойлар айтылды.Мұғалімдер бейне көріністі зейін қойып көргеннен кейін өз ойларымен бөлісті. Сабақ басында 3 әріптесінің коучинг барысындағы іс-әрекетін зерттеуге белгіленген мұғалімдерге сөз берілді. Мұғалімдер әріптестерінің коучинг барысында байқаған іс – әрекеттері талқыланды. Басты мақсат – мұғалімнің бақылау дағдысын дамыту, бірақ бірін-бірі бақылаған кезде мұғалімдер үшін өте қызықты болды. Мұғалімдер өздерін бақылағаннан бір сергіп қалды. Топ мүшелеріне сұрақтар қойылып, жауаптар алынды.

1.Коучинг –сессия басталғанда біз қандай әрекет орындадық?
2.Осы әрекетті сыныпта қолдануға бола ма?Неге?
3.Топқа бөлу әдісі сіз қолданып көресіз бе? Неге?
4.Топ болып жұмыс жасаған ұнады ма? Неге?
5. Біз қандай тәсілмен таныстық?

«*WhatsApp*» кері байланысы жүргізілді. Whatsapp желілік технологияны қолданып, мұғалімдер кері байланысты жазбаша және ауызша түрде коучинг туралы ой-пікірлерін, тілектерін, ұсыныстарын білдірді. Бақылаушылар арасындағы талқылау, оның мақсаты сабақтан алынған ой-пікірді талқылау, сабақты жақсарту жөніндегі жаңа идеялармен алмасуы және мұғалімнің мақсатын, оқушылардың білім алу жолын түсінуге тырысу, мұғалімдердің көзқарасын түзету, мұғалімнің бақылау дағдысын дамыту түрлері айтылды.

2.Шеберлік сынып: «Іс-әрекеттегі (ACTION RESEARCH) зерттеу – оқытуды жақсартудың кепілі».

Деңгейлік бағдарлама идеялары аясында қазіргі таңда мектебімізде «Іс-әрекеттегі зерттеу» тәсілі іске асырылып жатыр. Мектебімізде мұғалімдердің іс – әрекетті зерттеуші дағдыларын қалыптастырудың тиімді жолдарын табу өте маңызды. Мектептегі «Іс-әрекеттегі зерттеуді» жүргізу барысында мұғалімдердің әсіресе деректермен жұмыс жүргізуінде кедергілер мен қиындықтар туындайды. Мұғалімдер кейде қажетті
деректерден гөрі, зерттеу мәселесіне жанама қатысы бар деректерге сүйенеді. Мектебімізде іс – әрекетті зерттеудің сапалы жүргізілуіне және нәтижелілігіне өз ықпалын тигізеді деген оймен әріптестерге ***«Іс-әрекеттегі (ACTION RESEARCH) зерттеу – оқытуды жақсартудың кепілі»***
тақырыбында шеберлік сынып өткізілді.

Мақсаты:

- Іс-әрекеттегі зерттеу тәсілінің мақсаты мен міндеттерімен таныстыру;
- Іс-әрекеттегі зерттеу тәсілі арқылы зерттеу жүргізе білуге машықтау;
- Жұмыстың баламалы бағыттарының идеяларын ұсыну және онымен бөлісу

Оқу нәтижесі:

- Іс-әрекеттегі зерттеу маңыздылығын түсінеді;
- Пікірлерімен және тәжірибелерімен алмасады;
- Тапсырмаларды шешудің жолдарын бірлесіп табады;
- Тиімді әдісті қолдана отырып, оқушының іс-әрекетін зерттей алады;
- Мұғалімдердің жаңа әдіс-тәсілдерді меңгеруіне ықпал ету арқылы , жаңалыққа құштарлығы оянады.

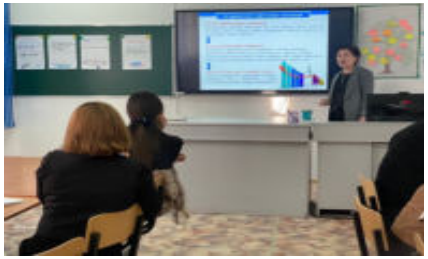
Шеберлік сыныпқа 20 мұғалім қатысты. Шеберлік сынып «Алақан» тренингтен басталды. Жасыл түсті алақанды көрсетеді, бір- біріне қол беріп танысады.
Сары түсті көрсеткенде бір -біріне тілек айтады. Көк түсті алақан көрсеткенде есімінің алғашқы әріпі бойынша өз бойындағы жақсы бір қасиетін атайды.
Мұғалімдер өз қалаулары бойынша төрт топқа топтастырылды. *Шебер сыныптың тақырыбын ашу мақсатында:*
Іс-әрекеттегі зерттеу туралы алғаш американдық психолог Курт Левин айта бастады. «Егер өз бойыңа жақсы қасиеттерді ұялатқың келсе, ең алдымен ақыл-ойыңа, іс-әрекетіңе жүгіну қажет» А.Байтұрсынов. «Іс-әрекеттегі зерттеу-адамның тәжірибесін, тәжірибе туралы түсінігін және тәжірибе жүргізілетін жағдайды түсінуін өзгертеді» С.Кеммис.
Мұғалімдердің қызығушылығын оятуда «Ротация» әдісі жүргізілді. Төрт топқа төрт түрлі сұрақтар берілді.
1.Lesson Study тәсілі мен «Іс-әрекет негізінде зерттеу» әдісінің айырмашылығы қандай?
2.Іс-әрекетті зерттеудің негізгі мақсаты қандай?
3.Іс-әрекетті зерттеудің кезеңдері

4.Іс-әрекетті зерттеудің тиімділігі қандай?
1 топ: Lesson Study тәсілі мен «Іс-әрекет негізінде зерттеу» әдісінің айырмашылығы түсіндірді.
2 топ: Оқу үрдісінде іс-әрекетті зерттеудің негізгі мақсаттарын толық түсіндірді.
3 топ: Іс - әрекетті зерттеудің кезеңдерін сипаттады.
4 топ: Іс-әрекетті зерттеудің тиімділігі туралы өз ойларымен бөлісті.

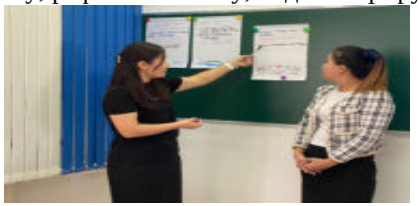
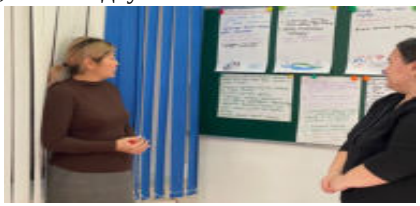

Мұғалім үшін — сапалы нәтижеге әкелетін іс-әрекетін саралап және болашаққа жоспарлай алатын мәліметтер алуға болатындығын түсіндірді. Топта талқылап, постер жасады. Топтан бір – екі адам қорғады. «Бас бармақ» әдісі арқылы бағаланды. Мұғалімдер бас бармақтарын көрсету арқылы сіз түсіндіргенді олардың ұғу деңгейін тексерілді.
Мағынаны тануда *«Іс-әрекеттегі зерттеуде деректермен жұмысты қалай ұйымдастыруға болады?»* тақырыптық слайд арқылы түсінік берілді.

Проблемалық сұрақтарға ой қозғалып, мұғалімдер іс-әрекеттегі зерттеудегі деректерді басқару және талдау қадамдарын түсінді.
Практикалық бөлімде *«Мұғалімнің зерттеуі қандай болуы керек?»* тақырыбында топтық тапсырма берілді. Әр топ өздеріне қатысты бір проблеманы анықтап, зерттеу тақырыбын, зерттеу сұрағын, зерттеу мақсатын, күтілетін нәтиже, әрекет жоспарын құрды.
Мәселе: Оқушылар сабаққа нашар қатысады.
Тақырып: Топтық жұмыстарды пайдалану арқылы оқушылардың тәртібін жақсарту.
Зерттеу сұрағы: Топтық жұмыстар арқылы сабаққа қатыспайтын оқушыларды қалай ынталандыруға болады?
Күтілетін нәтиже: оқушылардың сабаққа қызығушылығы артады, топта жұмыс жасауға дағдыланады, оқушылардың тәртібі жақсарады.
Жоспар құру: топтық ереже құру, топқа бөлу әдістерін үйрету, алдын-ала тапсырма беру, рольдерді бөлу, бірлескен топтық жұмыстар ұйымдастыру және т.б.
Нәтижені талдау: Кері байланыс алу, рефлексия жасау, видеоға түсіру, оны талдау.

Мұғалімдер өз ойларын дәлелдерімен жеткізіп, тұжырымдап, қорытындылады.
«Оқу үдерісінде білім алушылардың сыни ойлау дағдыларын қалай жетілдіруге болады?» тақырыбында зерттеу жұмысы мұғалімдерге үлгі ретінде ұсынылды. *Зерттеу жұмысының мақсаты:* Білім алушының сыни ойлау дағдысын дамыту.
Күтілетін нәтиже: Тапсырманы орындау арқылы сыни ойлай алады. Зерттеу жұмысының қалай жүргізілгені туралы толық түсінік берілді.

Шебер сынып соңында *«Пирамида»* кері байланысы жүргізілді.

- Еске сақтау керек маңызды бір нәрсе
- Сіз көбірек білгіңіз келетін екі нәрсе
- Сіз бұрыннан білетін үш нәрсе
- Сіз үйренген төрт нәрсе

Мұғалімдер іс-әрекеттегі зерттеу туралы ойларын айтты.

Іс – әрекетті зерттеу бойынша жазылатын рефлексивті есептердегі деректер талдамасы, есеп қосымшаларындағы сандық көрсеткіштердің визуалды қолданылуы да мұғалімдерде жетілдіруді қажет ететін аспектілердің бірі. Шеберлік сыныпта жүргізілген зерттеу әдістерін сауатты таңдау мен дереккөздерді яғни, сауалнама немесе сұхбатқа да мұғалімдер үшін маңызды мәселе екенін білді.

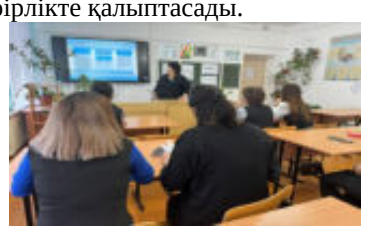
Іс-әрекеттегі зерттеу – Action research (Іс-әрекеттегі зерттеу) – оқыту мен оқу тәжірибесін жетілдіру мақсатында бірізді, тізбектелген, жоспарланған іс-әрекеттерді орындауды, сондай-ақ зерттеу барысында алынған нәтижелерге жүйелі түрде мониторинг жүргізуді көздейтін үдеріс екенін мұғалімдер түсінді.

Мұғалімдер не білді?

• деректерді жинақтау үшін файлдар атауын белгілеу;
• дәлелдемелерді сақтаудың тиімді және сенімді түрлерін анықтау;
• маңызды жеке деректерді жасырын түрге айналдыру;
• қауіпсіздік мен құпиялылықты сақтау шараларын ойластыру, қосымша көшірмесін жасау

3. ***Әдістемелік күн: "Тілдік пәндер сабақтарында оқушылардың функционалдық сауаттылығын арттырудың тиімді жолдары».***

Мектебімізде "Ынтымақ" қоғамдастығының жоспарына сай қазақ тілі, орыс тілі және ағылшын тілі пәндері бойынша ***"Тілдік пәндер сабақтарында оқушылардың функционалдық сауаттылығын арттырудың тиімді жолдары»*** тақырыбында әдістемелік күн өткізілді. Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі Жумабаева К.Т. **«Оқушылардың жазылым дағдыларын қалай тиімді қалыптастыруға болады?»** тақырыбында іс - әрекетті зерттеу жұмысын ұсынды. *Мақсаты:* Оқушылардың жазбаша сөйлеу тілін дамытуда жүргізілген жазба жұмыстарының түрлері айқындау. *Күтілетін нәтиже:* Жазбаша сөйлеу тілінің дамуы сөйлесім әрекетінің түрлерімен (тыңдалым, айтылым, оқылым, тілдесім) бірлікте қалыптасады.

«Жазылым» термині «жазу» деген мағынаны емес, «жаза білу», «ойыңды басқа біреуге түсінікті болу үшін, қағаз бетінде сауатты жеткізе білу» дегенді білдіреді. Жазылым — тілдік тұлғалардың графикалық, фонемалық жүйесіне негізделген, лингвистикалық, психологиялық,

физиологиялық, әдістемелік ерекшеліктерге қатысты тілдік материалының мазмұны мен формасын бірдей қамтитын, адамдардың ұзақ мерзімдегі қарым-қатынасына мүмкіндік жасайтын күрделі тарихи әрекет. Жазылым алдында қолданылатын тиімді әдістер сұрақ қою және талқылау, топтастыру, болжау т.б. Жазылым тапсырмалары: диктант, шығарма, мәтін, мазмұндама ,эссе т.б.

9-сынып: күрделі жоспар құру, әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру, жағдаятты талқылау, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе), перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу, тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу;

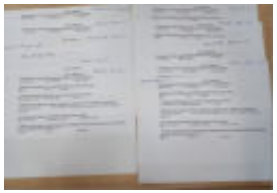
Бастапқы сауалнама алынды.

1.Төмендегі тілдік дағдылардың қайсысы сізге қолайлы? А) айтылым в) тыңдалым с) оқылым

2.Оқыған мәтініңізді өз сөзіңізбен баяндап жаза аласыз ба? А) иә в) жоқ с) кейде

3. Жазылым барысындағы қай тапсырманы ұнатасыз? А) жинақы мәтін в) жоспар құру с) эссе
4. Жазылым тапсырмаларын орындауда қандай әдісті көбірек қолданасыз? А) жоспар арқылы в) өз бетінше жазу с) тірек сөздер мен жетекші сұрақтар арқылы
5. Сіз үшін мәтіннің қай түрімен жұмыс жасау жеңіл ? А) тұтас мәтін в) графиктік мәтін с) аралас мәтін
6. Мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын өз бетіңізше жалғастырып жаза аласыз ба? А) иә в) жоқ с) кейде

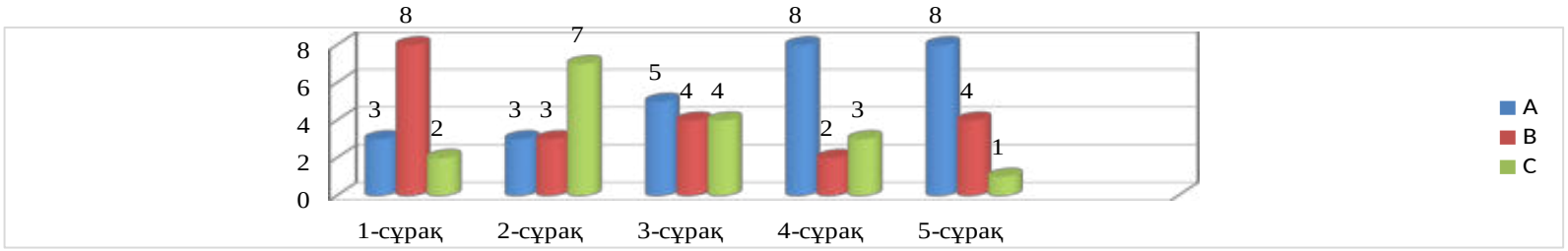
Тізбектелген сабақтар топтамасы:

Бөлім атауы: Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан. ЭКСПО -2017 1/ Сабақтың тақырыбы: Тәуелсіздік жылдарындағы жетістіктер
Мақсаты: 9.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу.
«Дөңгелек үстел» әдісімен әр топқа 1 парақтан берілді. Топ оқушысының бірі сол параққа оқылым және тыңдалым мәтіндері бойынша бір сөйлем жазды. Екіншісі оның жазған ойын әрі қарай жалғастырып, екінші сөйлемді жазды. Соңында автордың негізгі ойы сақталған жинақы мәтін шығады. Бір оқушы мәтінді оқиды, сынып болып талдады.
Нәтижесінде оқушылардың тілдік дағдыларды қаншалықты меңгергендіктері анықталды.
2/Сабақтың тақырыбы: «ЭКСПО-2017»–болашақ энергиясы
Мақсаты : 9.3.6.1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау
«Редактор» әдісі бұзылған мәтінге логикалық түзетулер енгізіп, редакциялайды. Қалпына келген соң абзацтар мен бөліктерге бөліп, жоспар құрады.
3/Сабақтың тақырыбы: Экспоның елімізге әкелген пайдасы
9.3.4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу(аргументативті эссе). Көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді талқылап, біріне таңдау жасайды, аргумен тативті эссе жазады.

Соңғы сауалнама алынды.
1.Төмендегі жазылым тапсырмаларының қайсысы ұнайды? А) мәтіндерді редакциялау в) өз көзқарасын білдіру с) жоспар құру
2.Оқыған мәтініңізді өз сөзіңізбен баяндап жазуда қандай кедергілерге тап боласыз?
А) мазмұнын есте сақтамау в) өзіндік пікірдің жетіспеушілігі с) стильдік ерекшеліктерді сақтау
3. Жазылым тапсырмаларын орындауда сіз үшін қандай әдіс тиімді ? А) болжау в) баяндау с) жоспарлау
4. Эссе жазуда нені басты назарда ұстайсыз ? А) эссе мазмұны мен құрылымының сақталуын в) сөз саны мен орфографиялық нормаы с) эссенің стильдік ерекшеліктерін
5. Мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын өз бетіңізше жалғастырып жазуды қаншалықты деңгейде үйрендіңіз?
А) өте жақсы в) жақсы с) орташа

Зерттеу нәтижесінде:

- Тиісті стильді пайдалана отырып, алуан түрлі тақырып бойынша өз көзқарасын білдіре отырып мәтін жазуды үйренді
- Тыңдалым, оқылым және аудиовизуалды материал мазмұнына шығармашылық түрде жауап жазады
- Эссе жазу; т. б. машықтары қалыптасты

Қорытынды:

Жазылым үдерісін жоспар-нобай-түзету-жетілдіру түрінде модельдей отырып, әрі оқушыларға осы ретпен жұмыс істеуге жағдай жасай отырып,жазылым жаттығуы үшін талап етілетін барлық дағдыларға тоқталып, ойлануға мүмкіндік беретін жағымды ахуал қалыптастырады.

Ағылшын тілі пәнінің мұғалімі Урынбаева Л.А. ***«Ағылшын тілі сабағында оқушылардың оқу сауаттылығын қалай дамытамын?»*** тақырыбында зерттеу жұмысы бойынша ой бөлісті. *Мақсаты:* Ағылшын тілі сабағында диалогтық оқыту, рөлдік ойындарды қолдану, мәтіңдермен жұмыс және бейнебаяндарды пайдалану арқылы оқу сауаттылығын дамыту.

Бүгінгі таңда біздің мемлекетіміз үшін қазіргі заман талаптарына байланысты өзіндік көзқарасы, саяси түсінігі бар, білімді әрі жоғары білікті жас ұрпақ тәрбиелеу қажеттігі туындап отырғаны сөзсіз.Қазіргі заман балалардың функционалды сауатты болуын талап етсе, соның бірі -оқу сауаттылығы.

Оқу сауаттылығы:

• Ақпаратты табу;

• Мәтінді интерпретациялау;

• Рефлексия және бағалаудан тұрады.

Оқу сауаттылығы дегеніміз – қарапайым тілмен айтқанда бала өзі оқып отырған ақпаратты толықтай қабылдай біліп, ішінен негізгісін ала білуі. Оқу сауаттылығын қалыптастыру үшін қазіргі кезде түрлі технологияларды пайдалануға болады. Оқуды түсіну дегеніміз не және ол неліктен маңызды?

Оқып түсіну – оқырманның мәтіннің немесе шығарманың айқын және жасырын мағынасын түсіну қабілеті. Мағынаны толықтыру үшін сөздік білім мен сөзді тану шеңберінен шығады. Оқушылар түсініп оқу дағдыларын қолданса, олар сөздерді ой мен идеяға айналдырады. Оқу – оқушылар үшін жаңа ақпаратты алудың ең маңызды тәсілдерінің бірі. Оқуды түсіну - оқырмандарға оқудан ләззат алуға және сабақтарға көбірек қатысуға көмектеседі. Оқуды түсінудің екі негізгі құрамдас бөлігі – сөздік білім және мәтінді түсіну. Осы екі дағдының қосындысы оқушыларға мәтінді барынша пайдалануға көмектеседі.

Сөздік білім дегеніміз – оқуды түсінудің басталатын жері. Сөздік қоры жақсы оқушылар сөздердің нені білдіретінін түсінеді және берілген мәтінді түсіну үшін қажетті негізгі білімге ие болады. Сондай-ақ ол бейтаныс сөздердің мағынасын анықтау үшін контекстік анықтамаларды пайдалану стратегияларын қамтиды. Оқушылардың сөздік қоры немесе жаңа сөздерді меңгеру қабілеті болмаса, оқуды түсіну процесі басталмай тұрып аяқталады. Мәтінді түсіну – мәтіннің нақты нені білдіретінінің жалпы көрінісі. Бұл оқушыларға не айтылғанын және одан не үйрену керектігін түсіну үшін мәтінмен өзара әрекеттесуге көмектеседі. Оқушылардың мәтінді түсіну дағдылары жақсы болса, олар автордың не айтып жатқаны туралы сұрақтарға жауап бере алады, үзіндіні қорытындылай алады және мәтіндер немесе алдыңғы білімдер арасындағы ақпаратты байланыстыра алады.

Қысқасы, бұл оларға сөзбе-сөз түсінуден ойлаудың жоғары деңгейлеріне өтуге көмектеседі. Түсінуді жақсарту, есте сақтауды жақсарту және байланыс орнату үшін оқуды түсіну стратегияларын пайдалану ешқашан кеш емес. Әр оқушы әртүрлі, сондықтан оқыту әдістемелерін соған сәйкес реттеймін!

Көптеген оқушылар әртүрлі себептерге байланысты мәтінді оқып түсінуі қиынға соғады. Солардың ішінде:

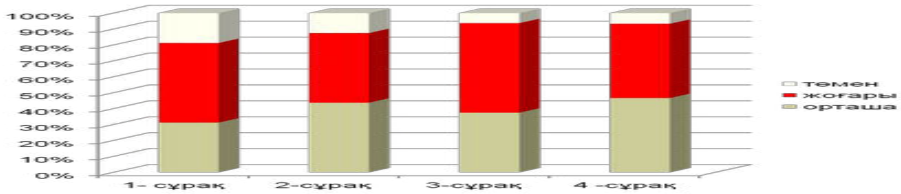
• Олар басқа оқу стилін қалайды (комикстер, манга)

• Олар оқуға да, жазуға да қызықпайды (ұялы телефон, әлеуметтік желі)
• Олардың мәтінді түсіну үшін қажетті алдын ала білімдері жоқ, сөздің қоры аз.
• Олар бір уақытта бір сөзге назар аудару қиынға соғады және маңызды ойларды жіберіп алады.

Әрбір оқушы сыни тұрғыдан түсіну дағдыларын дамыту мүмкіндігіне лайық. Оқушылардың оқуға деген сүйіспеншілігін ояту үшін сыныпта өзім қолданатын стратегияларды ұсынамын. Оқу сауаттылығы түсініп оқудан басталып, сөздер мағынасына, грамматика және тілдік, мәтіндік құрылымдарға талдау жасауды қамтиды.

Сауалнама сұрақтары:

1 Мәтін дегеніміз не?
2 Диалогтік оқыту дегенді қалай түсінесіздер?
3 Әңгіме дегеніміз не?
4Сұрақты қалай қою керек?

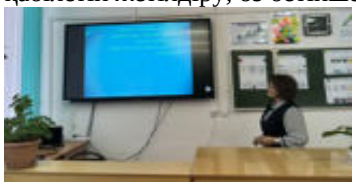
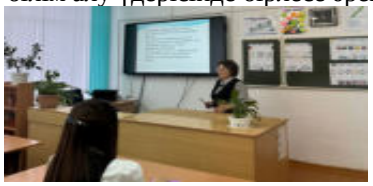

Мәтіндерді шет тілінде оқу – оқушылардың сөздік қорын молайтып қана қоймай, олардың сын тұрғысынан ойлау қабілеттерін дамытады. Сыни оқу оқушыларға әлемді түсінудің әртүрлі идеялары мен тәсілдерін кездестіруге мүмкіндік береді, оларды неге сенетіні және неліктен сенетіні туралы ойлануға мәжбүр етеді. Оқушылардың оқу сауатталығын арттыру барысында, мұғалім олардың дүниеге деген көзқарасын өзгертіп қана қоймай, өз білімін келешекте қолдануға жол салады.

Қорытынды:

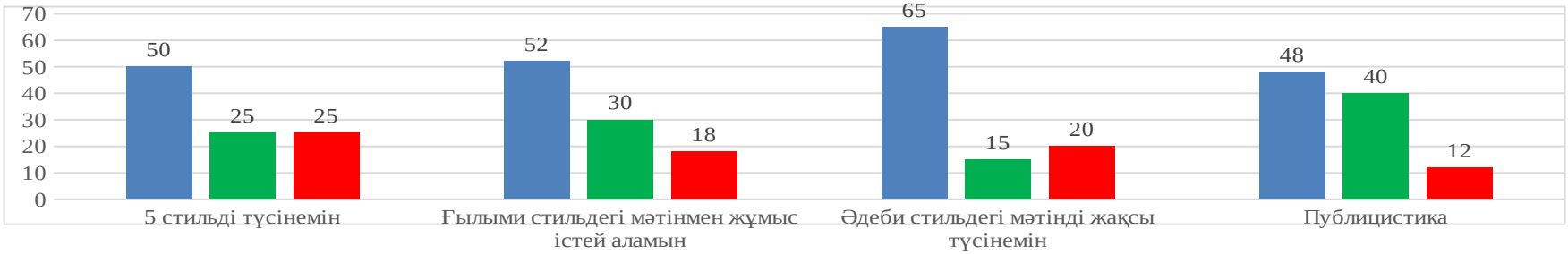
- Ағылшын тілі сабағында оқушылардың функционалдық оқу сауаттылығын дамыту арқылы оқушының білімге деген ынтасын дамытып өз ойын еркін жеткізе білу қабілетінің белсенділігін қалыптастырды.
- Оқушы еркін тілде сөйлеп өзінің сыни көзқарасын білдіріп, басқаларға жеткізе алатын, бәсекеге қабілетті тұлғаға айналды.
- Оқушылардың оқуға деген қызығушылығы артты.
- Оқушылар бір-біріне пікірлерін еркін айтуға және тыңдауға үйренді.

Орыс тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі Мутигулина Н.С. ***"Орыс тілі сабағында оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыруда мәтінмен жұмыстың тиімділігі қандай?"*** тақырыбында зерттеу сұрағы бойынша өз іс - тәжірибесімен бөлісті. Оқушылардың оқудағы іс-әрекеті ойлау, сөйлеу, өз ойын еркін жеткізу, шығармашылық қабілетін жетілдіру, өз бетінше білім алу үдерісінде бірлесе әрекет ету арқылы мәтінмен жұмысты дамытуға болатындығы талданды.

Мақсаты: Оқушының әр түрлі мәтінмен сауатты жұмыс жасау дағдысын қалыптастыру.
Күтілетін нәтиже: Мәтін түрлерімен сауатты, толық жұмыс жасау арқылы білімін практикада, күнделікті өмірде пайдалана алады.
Бастапқы сауалнама:

- Қай стильде жазылған мәтінді тез, жақсы түсінесің?
- Барлық 5 стильде жазылған мәтінді жақсы түсінемін
- Әдеби стильді, публицист, ғылыми стильді жақсы түсінемін
- Мәтінмен жұмыс кезінде неден қиналасың немесе не істей аласың ?
- Мәтінді ықшамдай аласың ба, абзац, тірек сөзді таба аласың ба? мазмұндаймын
- Мәтін мазмұнын жеткізе аласың ба, мәтін бойынша сұрақтар құрастырып, жауап бере аласың ба?
- Тақырыбын, идеясын, бейнелі сөздерді анықтаймын...

Тізбектелген сабақтар талдамасы:

1-сабақ мақсаты: «Әдеби стиль» жөнінде толық теориялық ақпарат беру, талдау; А.С.Пушкиннің «Капитанская дочка» повесін талдау арқылы оның неге әдеби стильге жататын дәлелдеу;

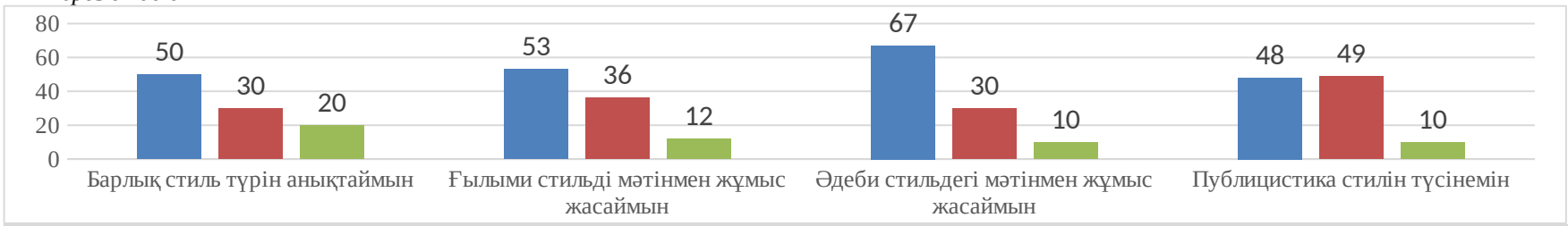
2-сабақта Публицистикалық стиль туралы толық ақпаратпен танысып, талдау, сол стильде жазылған мәтіндермен жұмыс жасау;

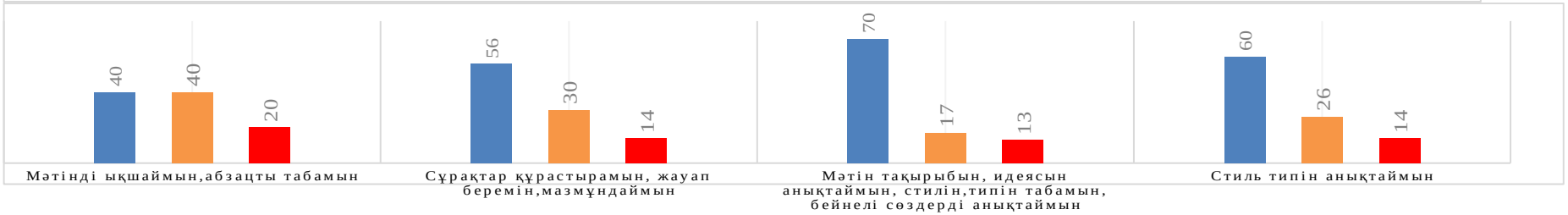
3-сабақта ғылыми стильдегі мәтіндермен жұмыс жасап, оның белгілері мен ерекшеліктеріне тоқтала отырып, қорытынды жасау.

«Интервью» әдісі

Қорытынды:

- Оқушы мәтін мазмұнын түсінеді,біледі; өзіне қажетті пайдалы ақпарат алады;
- Алған ақпаратқа байланысты ойын түйіп, пайымдайды;
- Ой-пікірін еркін жеткізу арқылы байланыстырып сөйлеу дағдысы қалыптасады, ойлау қабілеті дамиды, сөздік қоры көбейеді, тіл байлығы молаяды;
- Шешім қабылдап, қорытынды жасайды;
- Белгілі бір пікірге көзқарасы қалыптасады, өз білімін практикада жүзінде өзін қоршаған ортада пайдалана алады.

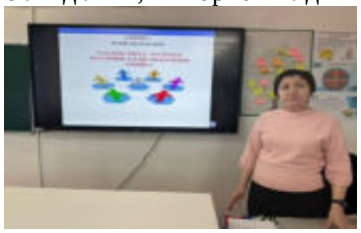
Ұсыныс: мәтінмен жұмыс түрлерін жүйелі жүргізу; фукционалды сауаттылығын арттыратын тапсырмаларды жиі орындау.

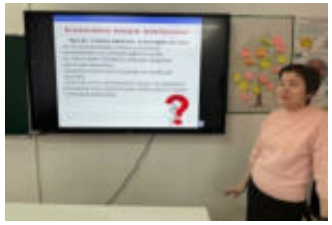
Соңында іс - әрекетті зерттеу жұмыстарына кері байланыс берілді. Мұғалімдер Action Research оқушылардың білім сапасын дамытудың, мұғалімдердің кәсіби біліктілігін көтерудің, білімін жетілдірудің, тәжірибе алмасудың оңтайлы әдісі екеніне көз жеткізді.

Білім беруде жаңашылдыққа ұмтылыс жасай отырып, сабақты тиімді жоспарлауға бағдар беру, әріптестермен бірлесе талдау нәтижесінде оның заман талабына сай екеніне көз жеткізу және жаңаша білім беруге нұсқаулық жасау мақсатында ***«Сабақты тиімді жоспарлау мұғалімнің кәсіби шеберлігінің көрінісі»*** тақырыбында *шебер сынып* өткізілді.
Шебер сынып ***«Терең ойлану»*** деп аталатын тренинг өткізуден басталды. Мұғалімдерге сұрақтар қойылды:

- Мұғалімдердің тәжірибесінде тиімді сабақты ұйымдастыруда кездесетін қиындықтар қандай?
- Сабақты жоспарлау үшін сіз ең алдымен не істейсіз?
- Сабақты жоспарлауда қандай да бір қағидаттарға сүйенесіз бе? Неліктен?
- Сабақты жоспарлауда не нәрсеге көңіл бөлген жөн?
- Сабақтан кейін өзіңізге қандай сұрақтар қоясыз?

Мұғалімдер өздерінің пікірлерін айтып, талқылады. Жылдам өзгеріп отыратын дүние жағдайларында алынған терең білімнің, кәсіби дағдылардың негізінде өзін – өзі дамытуға, адамгершілік тұрғысынан өз бетінше шешім қабылдауға қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру міндетін атқару мұғалімнің педагогикалық шеберлігі мен кәсіби білімділігін, шығармашылдығын дамыту туралы да айтылды. Берілген сөз қиындылары бойынша «Өзгеру», «Жаңару», «Жүйелеу» топтарына топтастырылды.

Ой шақыру мақсатында ***«Үздік сабақтың алты белгісі»*** ассоциациясын құру тапсырылды.
1.Сабақ сәтті болуы үшін жетекші рөл мұғалімде емес оқушыда болуы керек.
2.Оқыту орынды, ақпарат беретін және мақсатқа бағытталған болуы керек.
3.Оқушыларға сабақ ұнайды және оларды өздерінің оқулары қызықтырады.
4.Оқушылардың табысқа қол жеткізуі.
5.Бағалау оқыту мен оқуға тиімді әсер етеді.
6.Мұғалімнің сұрақтары оқушылардың ойлау қабілетін ашады, айқындайды және кеңейтеді.
Әр топ сабақ сәтті болуы үшін жетекші рөл мұғалімде емес, оқушыда болуы керектігі, ақпарат беретін және мақсатқа бағытталған болуы керектігі, бағалай оқыту мен оқуға тиімді әсер ететіні және мұғалімнің сұрақтары оқушылардың ойлау қабілетін ашатыны туралы айтылды.
«Сабақты жоспарлауда басшылыққа алатын қағидаттар» таныстырылымы жасалды.
Еркіндік қағидаты: әрбір оқушының өзін таныта білуі мүмкіндігін шектемеу;
Серіктестік қағидаты: оқу үдерісінде мұғалім мен оқушының бір-бірімен түсініп, бірігіп әрекет жасауы, бірін-бірі қолдауы; Сенімділік қағидаты: оқушының табысқа жетуіне деген өзіне сенімділігі, мұғалімнің сабақта оқушылардың жоғары жетістікке қол жеткізе алатынына сенім артуы; Толеранттық қағидаты: оқушының жеке ерекшеліктерін ескеріп, оның өзіндік дамуына қолайлы орта жасау; Шыдамдылық қағидаты: қолайсыз жағдайларды шиеленістірмей, ашуға бой бермей эмоциялық сабырлық жасау.
Мұнда белсенді сабақты жоспарлау, сабақ жоспарлау барысында басшылыққа алынатын материалдар Дэвид А. Колб ұсынған сабақтың мазмұнды құрылымы туралы түсінік берілді. Сабақ мақсаты анық, түсінікті түрде тұжырымдалуы, сабақ жоспарының әртүрлі компоненттерінің тиісті бөлшектерін қамтуы, жаттығулар мен тапсырмалар туралы толық ақпараттың ұсынуы, проблемаларды алдын ала көре білуге және анықталған дағдыларға қатысты шешім ұсынуы, қажетті материалдар мен ресурстарды пайдалануды жоспарлауы тиіс екенін мұғалімдер таныстырылым арқылы мағлұмат алды.

Бұл таныстырылымның нәтижесінде мұғалімдер сабақ мақсаты да, бағалау критерийлері мен тапсырмалар да осы бағытта құрастырылатынын, осыған орай оқу мақсаттары мемлекеттік стандарт болғандықтан, өзгертуге болмайтын, түсінді. Сабақ мақсаты оқушының сабақта не жасағанын көрсетпей, оның сол әрекеттерді орындау нәтижесінде не үйренетіндігіне болжау жасайтыны, оқушылардың әрекеттері Блум таксономиясының деңгейлері бойынша белгіленетіні және сабақ мақсаттары оқу мақсаттарының негізінде жасалатынын білді.
«Оқу жоспары оқушыға бағытталады» мұғалімдерге топтық жұмыс берілді.
1 топ: Мақсатты қоя білу – сәтті сабақтың кепілі
2 топ: Сәтті сабақтың құрылымы
3 топ: Сабақты жоспарлауда табыс критерийлері

Мұғалімдер топта талқылып, сабақ жоспарын құру ұсынылды. Сонымен қатар, дескрипторлар берілді. Сабақ мақсаты оқу мақсатына сәйкес келді; Бағалау критерийі сабақ мақсатына сәйкес құрылды; Сабақтың жоспарланған кезеңдерін оқу мақсатына негіздеп құрды.

Топтық жұмыстың нәтижесінде мұғалімдер оқу мақсаттары арқылы сабақтарды жоспарлау барысында сабақтың мақсаты ескеріліп, оқушыларға олардың не істейтінін және олар қандай нәтижеге қол жеткізуге болатынтығы айтылды.

Ой толғау *кезеңінде* ***«Оқу мақсаттарына сәйкес сабақты тиімді жоспарлау»*** бойынша 4 сыныптағы дүниетану пәні бойынша *«Менің өлкемнің өнеркәсібі мен ауылшаруашылығы»* тақырыбында қысқа мерзімді жоспар жасау тапсырылды.

1 топ: Сабақтың мақсаты, бағалау критерийлері, пәнаралық байланыс, алдыңғы білімді жоспарлау

2 топ: Сабақтың басы және ортасын жоспарлау

3 топ: Сабақтың соңы және рефлексия

Оқу мақсаты: 4.2.3.1 - өз өңіріндегі және Қазақстан аймақтарындағы адамдардың табиғи жағдайларға (рельеф, климат, өсімдік және жануарлар әлемі, су нысандары) байланысты шаруашылық іс - әрекетін талдау.

Мұғалімдер топта бірлесіп, берілген тапсырма бойынша сабақ мақсаты мен бағалау критерийлерін жоғары деңгейде құрып, олардың сабақты жоспарлауды түсінгендері байқалды.

Шебер сынып соңында мұғалімдерге ***«Өзін – өзі тексеру»*** әдісі арқылы кері байланыс жүргізілді. Сонда мұғалімдер «Сабақты қалай жоспарлау керек екенін білдім» деген сұраққа «жақсы» деп 100% жауап берген. «Смарт мақсат, күтілетін нәтиже,табыс критериін түсіндім» деген сұраққа «орташа» деп 5%-ы, «жақсы» деп 90%-ы жауап берген. «Күтілетін нәтиже, табыс критериін ажыратып, табысқа жетелейтін сұрақтар қоя аламын» деген сұраққа 100% жауап берген. «Шебер сыныптан үйренгенімді сабақта қолданамын» және «Шебер сыныптан үйренгенімді әріптестеріме үйретемін» деп 100% жауап берген.

Сабақ жоспарлауда мұғалімнен көп ізденушілікті, шығармашылықты талап етеді, сондықтан әр мұғалім сабақ жоспарын құрған кезде «Мен не ұтамын?», Оқушым не ұтады?» деген қағиданы естен шығармаған дұрыс. Сабақ жоспарын осы бағытта негіздеп құру қажет екенін мұғалімдердің осы шебер сынып барысында толығырақ түсініктері қалыптасты деп айтуға да болады. Оқу мақсаттары нені оқып-білу және нені бағалай алу керектігін көрсетеді. Егер нәтижесінде неге қол жеткізуіміз керектігін білмесек, оқу мен оқытудың табыстылығын бағалау да мүмкін емес. Бағалау критерийлерін нақты анықтамай қалыптастырушы бағалауды тиімді жүргізу мүмкін емес. Сабақтың жоспарын құру барысында мұғалім белсенді оқу әдістерін ұтымды қолдану арқылы оқу мақсаттарының орындалуына барынша қол жеткізуді ұстанады. Мұнда оқу-танымдық үдерістің табыстылығына әсер ететін ынталандыру, жағымды психологиялық орта орнату, оқушылардың жеке және жас ерекшеліктерін ескеру сияқты маңызды мәселелерді басты назарға алу керек.

«Математика пәнінен оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастырудың тиімді жолдары қандай?»тақырыбында II деңгей мұғалімі **Қайырмағамбетова Бакзада Мерзинқызы** зерттеу жұмысы бойынша іс – тәжіриесімен бөлісті.

Функционалдық сауаттылық – бұл оқушылардың мектепте оқу барысында қол жеткізе алатын білім деңгейі және адамның өмірдің әртүрлі салаларындағы стандартты өмірлік міндеттерді шешу қабілетін білдіреді.

«Математика» пәні бойынша оқу іс-әрекетінде функционалдық сауаттылықты дамыту мүмкіндіктерін қарастыру-

— оқу пәні арифметикалық санау дағдыларын қалыптастыруды, геометрия негіздерімен таныстыруды;

— заттардың жазықтықта орналасуын және осы орналасқан жерді тілдік құралдар арқылы белгілеу дағдысын қалыптастыру:

— төмен, жоғары, арасында, қасында, артында, жақынырақ, әрі қарай; -уақыт бойынша бағдарлаудың практикалық қабілеті, сюжеті өмірлік жағдайлармен байланысты мәселелерді шешу қабілеті.

Математика сабағында функционалдық сауаттылықты қалыптастыру дұрыс және анық математикалық сөйлеусіз мүмкін емес. Сауатты, логикалық дұрыс математикалық сөйлеуді қалыптастыру үшін математикалық сөздік құрастыруды, математикалық диктант жазуды, сандарды, математикалық терминдерді дұрыс жазуға, айтуға және қолдануға бағытталған тапсырмаларды орындауға болады. Білім берудің бастапқы кезеңінде талдау, жинақтау, салыстыру, жалпылау, жіктеу, қорытынды жасау, жүйелеу, теріске шығару, шектеу сияқты логикалық әдістерді қолдана отырып, әрбір баланың ойлау қабілетін дамыту ең бастысы.

Оқушылардың функционалдық математикалық сауаттылығын дамытуға ықпал ететін математика сабақтарында қолданылатын бірқатар жұмыстар берілген.

Тапсырма бойынша жұмыс.

Көптеген оқушылар мәселені шешудің жоспарын қайталап талдаудан кейін ғана жүзеге асырады. Бұл математикадан берік білімді дамытудың жолы.

Есептерді әртүрлі тәсілдермен шешу.

Негізінен уақыт тапшылығына байланысты мәселелерді әртүрлі тәсілдермен шешуге аз көңіл бөлінеді. Бірақ бұл дағды жеткілікті жоғары математикалық дамуды көрсетеді.

Тапсырмада сипатталған жағдайды бейнелеу және оны модельдеу:

а) сегменттерді қолдану.

Бақа қонақтарды қарсы алды. Аюдан бұрын Түлкі, Қояннан кейін Қасқыр, Қояннан бұрын аю, Қасқырдан кейін шаян келді.

Кім бірінші келді? Кім соңғы келді? Қонақтар қандай ретпен келді?

б) сызбамен.

Бақшада 6 тышқан болды. Олардың қасына тағы 3 адам жүгірді.Мысық жорғалап келіп, біреуін ұстап алды. Бақшада неше тышқан қалды?

Тапсырма: Түймедақтың бірінші букетінде. Бұл екінші гүл шоғымен салыстырғанда 12 ромашкаға көп. Екі гүл шоғында неше ромашка бар?

Оқушылардың өздігінен тапсырмалар құрастыруы.

1) сөздерді қолданып: бірнеше есе көп, бірнеше бірлікке аз, бірнеше есе көп, бірнеше есе кем;

2) оны шешудің осы жоспарына сәйкес,

3) әрекет және әрекет;

4) өрнек арқылы және т.б.

Есептің дайын шешімін түсіндіру.

10 ә сыныбы бойынша «Оқушылардың математикалық сауаттылығын қалыптастырудағы мұғалімнің іс әрекеті қандай? » тақырыбында өткізілген зерттеу жұмысындағы өз тәжірибесімен бөлісті. 10ә сыныбында 21 оқушы бар,1- тоқсан бойынша білім сапасы-38%, екінші тоқсан бойынша 47 %. Класта 2 оқу озаты,8 оқу екпінді бар.

Математикалық сауаттылық:

- математиканың әлемдегі рөлін анықтау және түсіну;
- әртүрлі формада берілген сандық ақпараттарды оқу, талдау, түсіндіріп беру;
- дұрыс негізделген математикалық пайымдаулар айту;
- есептерді шығарудың тиімді тәсілдерін табу, орындау, өзін-өзі тексеру, өмірмен байланыстыру;
- математикалық білімді өмірлік жағдаяттарда кездесетін түрлі мәселелерді шешуде еркін қолдану .

Математика сабағындағы негізгі сауаттылыққа мыналар жатады :

- Математика – ғылым болмысынан балама ұғымдар. Сондықтан да математика барлық ғылымдардың логикалық негізі – күре тамыры ретінде қарастырылады..
- Математика әлемде болып жатқан түрлі құбылысты, жаңалықты дұрыс қабылдап, түсінуге көмектеседі.
- Математиканың болашақ тұлғаны моральдық, эстетикалық және этикалық тұрғыдан қалыптастыруда да тәрбиелік мәні бар.

Математикалық сауаттылықты қалыптастыру үшін:

- теорияны білу , оны логикамен ұштастыру
- есепті шығаруда тиімді жағын көруге баулу

Оқушылардың математикалық сауаттылығының қалыптасуы «математикалық құзыреттіліктің» даму деңгейлерімен (танымдық салалармен) сипатталады:

- білу (еске түсіру);
- қолдану (байланыстарды орнату);
- ойлау (пайымдау).

Білу (еске түсіру):

Терминдерді, сандарды қасиеттері бойынша суреттеу және есептеу; график пен кестеден мәліметтерді алу; құралдарды қолдану; классификациалау, математикалық объектілерді танып білу.

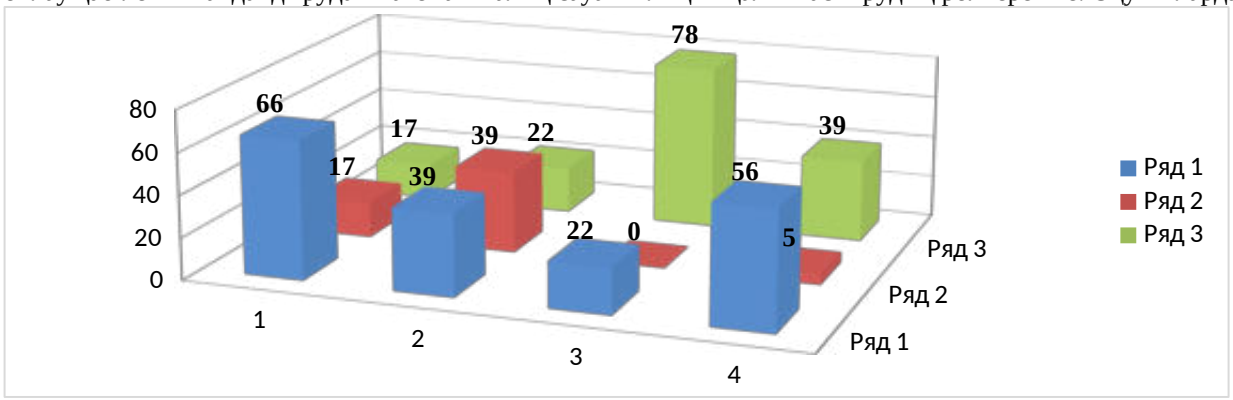
Қолдану (байланыстарды орнату):

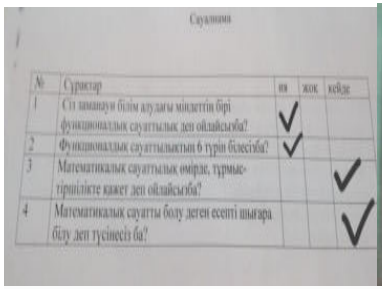
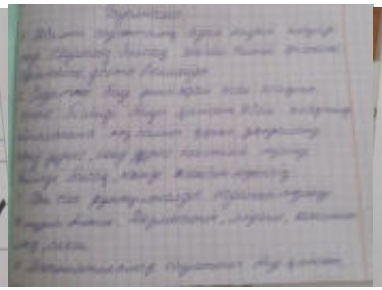
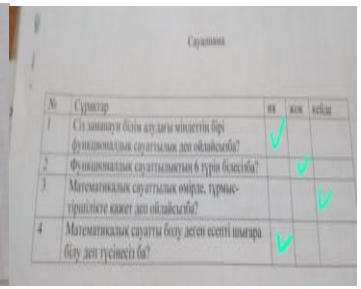
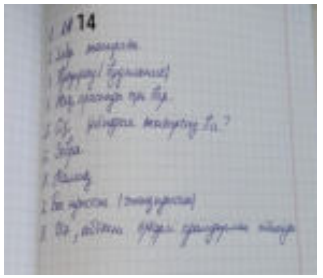
Объектілердің арасындағы тәуелділікке талдау жасау; қорытындылау, әртүрлі шешу жолдарын синтездеу; дұрыс/бұрыс айтылғандарды дәлелдеу; стандартты емес есептерді шешу.

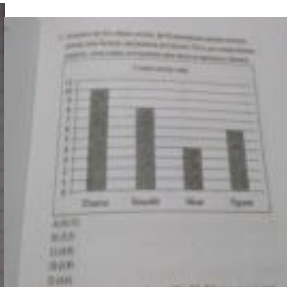
Оқушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптар: «Алған білімдері мен біліктерін практикалық қызметтерінде және күнделікті өмірлерінде:

- қажеттілігіне қарай анықтамалық материалдарды және қарапайым есептеуіш құралдарды пайдаланып, формулалар бойынша тәжірибелік есептеулер жүргізу;
- ең қарапайым математикалық моделдерді құрастыру және зерттеу;
- нақты байланыстарды функцияның көмегімен суреттеу және зерттеу, оларды график түрінде беру; нақты үдерістердің графиктерін түсіндіру;
- геометриялық, физикалық, экономикалық және т.б. мазмұнды қолданбалы есептерді шешу;
- диаграмма, графиктер, статистикалық сипаттағы ақпараттарды, сандық мәліметтерді танып білу, талдау;
- оқып игерілген формулалар мен фигуралардың қасиеттері негізінде қарапайым тәжірибелік жағдайларды зерттеу (моделдеу);
- шынайы объектілердің ұзындықтарын, аудандарын және көлемдерін есептеу».

Осындай жүргізілген жұмыстар нәтижесінде оқушылардың математикалық сауаттылықты дамытуға деген ұмтылысы арта түседі. Қазіргі таңда оқушының өзін-өзі дамытуға, алған теориялық білімдерін өмірмен байланыстыруға, оны қолдана білуге бағытталған жұмыстарға көңіл бөлінуде. Ал оқушылардың білімге деген құштарлығын арттырып , өздігінен ойлау қабілетін жандандыруда –математикалық сауаттылықты қалыптастырудың рөлі ерекше. Оқушылардан сауалнама алынды

Әрбір сабақта оқушыларға әртүрлі деңгейде логикалық тапсырмалар беріліп отырды.

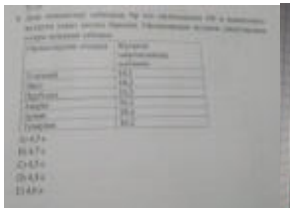
1.Теңдік орындалатындай етіпжақша қойып,жақша ішіндегі өрнектің мәнін табыңыз 15-35+5:4=5)40 B)12 C)53 Д)20 E) 15

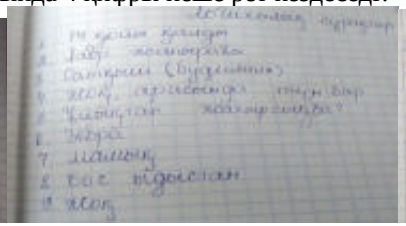
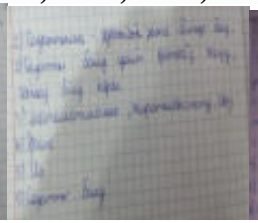
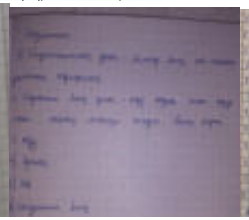
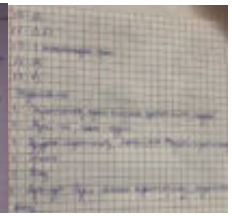
2. айдың ұш сенбісі жұп сандарға сәйкес келеді.Осы айдың 22-сі аптаның қай күні болатынын табыңыз: A)сейсенбі B) дүйсенбі C)жұма Д) сенбі E) сәрсенбі

3. 0,1,2, және 3 цифрларын пайдаланып,бір цифр қайталанбайтын неше екі таңбалы сандарды жазуға болады? A)8 B)9 C)6 Д)7 E) 5

4. 19 бен 209 –дың арасындағы және осы сандарды қоса есептегенде неше натурал сан болатынын табыңыз. A)188 B)190 C)191 Д)192 E) 189

5. 55-тен кіші барлық натурал сандардың жазылуында 4 қифры неше рет кездеседі? A)12 B)16 C)14 Д)11 E) 10

Функционалдық сауаттылықты дамытудың тиімді жолдарының бірі – құзыреттілікке бағытталған тапсырма. Сонымен қатар практикалық мазмұндағы есептерді шешу математиканы оқуға қызығушылықты оятуға бағытталған. Мұндай тапсырмалар білім мен дағдыға негізделген және жинақталған білімді практикалық іс-әрекетте қолдана білуді талап етеді. Сабақтар оқушылардың логикалық, алгоритмдік, кеңістіктік ойлауын, зейінін дамытуға бағытталған. Осылайша, оқушылардың функционалдық сауаттылығын, атап айтқанда, математикалық сауаттылығын дамыту міндеттері білім берудің негізгі деңгейінің білім беру мазмұны мен түрлі салаларда қолданылатын қолданбалы математикалық дағдыларды жетілдіруге бағытталған қосымша курстардың оңтайлы үйлесімі жағдайында жүзеге асырылады.

«Ынтымақ» қоғамдастық бірлестігінің белгіленген жоспары аясында **«Бастауыш сынып оқушыларының функционалдық сауаттылығын арттырудың тиімді жолдары»** бастауыш сынып мұғалімдерінің әдістемелік күні өтті. Әдістемелік күнге қоғамдастық мүшелері мен бастауыш сынып мұғалімдері қатысты.

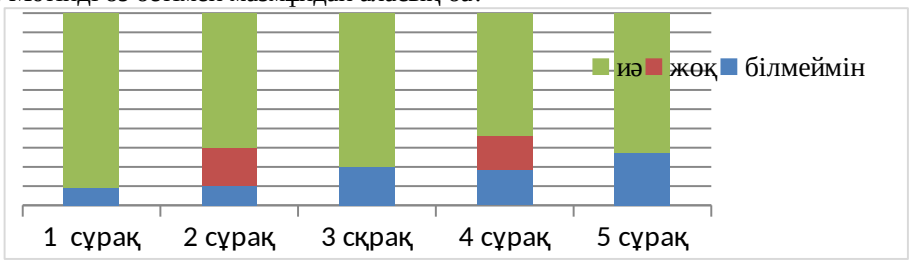
«Бастауыш сынып оқушыларының функционалдық сауаттылығын қалыптастыруда мәтінмен жұмыстың тиімділігі қандай? тақырыбында бастауыш сынып мұғалімі ***Жаппакова Ақтолқын Жолболсынқызы*** зерттеу сабағын жүргізді. Сыныпта 26 оқушы бар. Зерттеу мақсаты бастауыш сынып оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту барысында мәтінмен жұмыс істеу, талдау, әдіс-тәсілдерін қарастыру.

Күтілетін нәтиже:мәтінмен жұмыс істеу функционалдық оқу сауаттылығының өзіндік талдауы әдіс тәсілдерін қолдану. Мәтінмен жұмыс істеу функционалдық оқу сауаттылығының өзіндік талдауы әдіс тәсілдерін қолдану. Мәтінмен жұмыс істеу дағдысын қалыптастыру кезең- кезеңімен жұмыстанамыз. Мәтінмен жұмыс істеудің бастапқы дағдыларын қалыптастыру.Мазмұндау, бөлікке бөлу,жоспар құру, тірек сөздер пайдалану,кейіпкерлерді анықтау, оларға мінездеме беру, іс- әрекеттерін сипаттау болды. 2 «А» сыныбынан бастапқы диагностика алынды. Қатысқан оқушылар саны – 26. Оларға сұрақтар қойылды.

1) Әңгімені өздігіннен дауыстап оқи аласың ба?
2) Мәтінді рөлдерге бөліп, мәнерлеп оқи білесің бе?
3) Тыңдаған мәтіндері бойынша сұрақтарға жауап бере аласың ба ?
4) Мәтінді бөліктегре бөліп, жоспар құра аласың ба?
5) Мәтінді өз бетімен мазмұндай аласың ба?

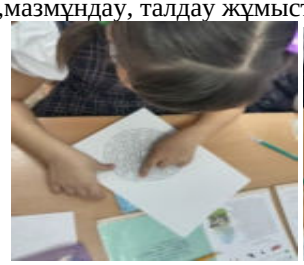
Қорытынды: Әңгімені өздігіннен дауыстап оқи аласың ба? деген бірінші сұрақ бойынша «ия» деп 80% жауап берген, ал 20% «білмеймін» жауап берген.Екінші сұрақ бойынша «ия» 60% , «жоқ» деп 30%, ал 10% «білмеймін» жауап берген.Үшінші сұраққа 80% «ия» деп жауап берген, ал 20% «білмеймін» деген жауап қайтарған.Мәтінді бөліктегре бөліп, жоспар құра аласың ба? сұрағына «ия» 60% , «жоқ» пен «білмеймін»20% жинаған. Мәтінді өз бетімен мазмұндай аласың ба?деген сұраққа «ия» 70%, «білмеймін» 30% жинаған. Нәтижесі оқушылардың көбі әңгімені дауыстап оқи алатыны және тыңдаған мәтіні бойынша сұрақтарға жауап бере алатынын байқадым.Оқушылармен жеке жұмыстар жасалды.Сауалнама қорытындысы бойынша оқушылармен жеке жұмыстар жүргізілді. Мысалы. мәтінді бөліктерге бөліп, мазмұндауға қиналатынын айтты.
«Дені саудың жаны сау» бөлімі бойынша тізбектелген үш сабақ өткізілді.

Бірінші зерттеу сабағы әдебиеттік оқу пәнінен тақырыбы «Тазалық – денсаулық кепілі/ Таңның тәртібі» Оқу мақсаты: 2.1.3.1 – шығарманың тақырыбы мен үзіндісіне (бастапқы бөліміне) сүйеніп, оқиғаның соңын болжау. «Бір ауыз сөз» әдісі арқылы шығарманың мазмұнын өз оймен айтты және оқиғаның соңын болжап берді.«Суреттер сөйлейді» әдісі арқылы денсаулық жайында мақал – мәтелдер шешті.Оқушылар өлеңді түсініп оқып, мәтіннің тақырыбы мен негізгі ойын анықтады.Мәтінді мәнерлеп оқып, тақырыбына сүйене отырып, оқиғаның соңын өз сөздерімен мазмұндап берді.«Сергек жүру үшін не істеу керек?» деген сұраққа жауап беріп қорытынды жасалды.

Екінші зерттеу сабақтың тақырыбы: Тісіңді түзете біл. Оқу мақсаты: 2.1.2.1- шығарманың мазмұнын бөлікке бөлу және өз сөзімен үзіндісін мазмұндау, талдау.Күтілетін нәтиже: шығарманы бөліктерге бөледі және өз сөздерімен мазмұндайды. Оқушылар тіркестерді пайдаланып, өзінің тісі туралы әңгімеледі. Сауатты оқуды қалыптастырудың әртүрлі тәсілдері жүргізілді.. Біріншіден, бұл мәтіннің қарапайым бірліктеріне: сөзге, ұсынысқа, абзацқа назар аудару; екіншіден, мәтін құрылымын және оның логикалық байланыстарын талдаусыз мәтінді түсіну мен түсіндіру мүмкіндіктеріне назар аударылды. Оқушыға сұрақтар қоя отырып, мәтінмен (автормен) диалог жүргізуді үйренедіОсы жерде мәтінмен жұмыстың тиімділігі «Оқы, талда» әдісі арқылы сюжетті суреттің мазмұны бойынша сұрақ қойып, өз ойларымен сұраққа жауап берді.Өз беттерімен талдау жұмыстарын жасады.Топпен жұмыс кезінде бір –бірін тыңдап, қарапайым жеңіл сұрақтар қойылды.Мәтінді «спираль» әдісі арқылы оқып, талдады.«Жамалдың өкініші» мәтінін бөліктерге бөліп,мазмұндау, талдау жұмыстары жүргізілді.

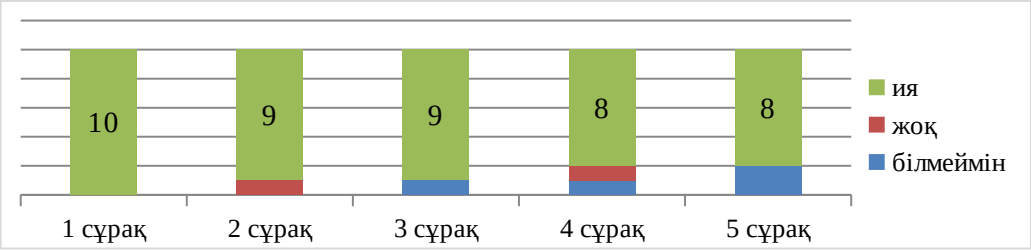

Үшінші зерттеу сабағының тақырыбы «Жақсылықты бағала». Оқу мақсаты: 2.1.3.1 –тірек сөздер пайдалану, кейіпкерлерді анықтау, оларға мінездеме беру,іс- әрекеттерін сипаттау.Күтілетін нәтиже: керекті ақпаратты теріп алады,тірек сөздерді пайдаланып мінездеме береді.Оқушыларға түрлі құстар мен жануарлардың суреттері таратылды.Ертегі мен мысалдарда бұл кейіпкерлер қалай сипатталатынын өз ойларымен бөлісті.«Қасқыр мен тырна» өлеңін тыңдады. «Түртіп алу» әдісін қолданды.Қажетті ақпараттарды өздеріне жазып отырды. «Хабар бер» әдісі арқылы қасқырға сипаттама берді.Мәтінмен жұмыста «Доп лақтыру» әдісі тиімді өткізілді.Оқушы өз бойындағы жақсылықты айта отырып, қасындағы досының жақсы қасиеттерін бойына сіңіріп отырады.Мәтінмен жұмыста қасқыр мен тышқанның іс-әрекеті бойынша пікір айтты. Оқиғанын дамуын, аяқталуын айтты. Мәтінмен жұмыс кезінде іштей оқу, ізденіп оқу, танып оқу түрлері өте тиімді. Мәтінмен жұмыс жасау дағдыларын дамыту арқылы шығармашылық ізденістерін, өзіндік ой-пікірлерін жетілдіру, игерілген ақпарат арқылы сыни ойлауы мен метатанымдық қабілеттерін арттыратынына көз жеткізді.

Оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын арттыру мақсатында жалпы сыныптан қорытынды дианостика алынды.

1) Әңгімені өздігіннен дауыстап оқи аласың ба?
2) Мәтінді рөлдерге бөліп, мәнерлеп оқи білесің бе?
3) Тыңдаған мәтіндері бойынша сұрақтарға жауап бере аласың ба ?
4) Мәтінді бөліктегре бөліп, жоспар құра аласың ба?
5) Мәтінді өз бетімен мазмұндай аласың ба?

Сауалнаманың қорытындысы: Әңгімені өздігіннен дауыстап оқи аласың ба? деген сұрақ бойынша «ия» деп 100% жауап берген.Мәтінді рөлдерге бөліп, мәнерлеп оқи білесің бе? деген сұрақ бойынша «ия» 90% , «жоқ» деп 10%, жауап берген. Тыңдаған мәтіндері бойынша сұрақтарға жауап бере аласың ба ? деген сұраққа 90% «ия» деп жауап берген, ал 10% «білмеймін» деген жауап қайтарған.Мәтінді бөліктегре бөліп, жоспар құра аласың ба? сұрағына «ия» 80% , «жоқ» пен «білмеймін»10% жинаған. Мәтінді өз бетімен мазмұндай аласың ба?деген сұраққа «ия» 80%, «білмеймін» 20% жинаған. Мәтінмен жұмыстың нәтижесінде оқушылар мәтінді рөлдерге бөліп, мәнерлеп оқып, сұрақтарға жауап береді және мәтінді өз бетімен мазмұндауды үйренді.

Мәтінмен жұмыстың тиімді жақтары.

- оқуға деген ыгтаның артуы;
- топта бірлесе жұмыс істеуге ынталануы;
- нақты сұрақ қоюды үйренеді;
- өз ойын еркін жеткізеді;
- мәтін мазмұнын түсініп, айтып беру деңгейін жоғарлатады;
- пікір айту қабілеттері дамиды.

Ал тиімсіз жақтары:

- кітапты өз бетімен оқымауы;
- жауапкершіліктің төмендеуі;
- өз пікірін дәлелдеуге қиналады;

Жоғарыда айтылған жұмыстардың барлығынан көретін нәтижеміз, тұлғаның; сөздік қоры молаяды, ізденімпаздыққа үйренеді, ойлау қабілеті артады, ойын еркін айтады, белсенділігі артады, шығармашыл жұмыс істейді, қиялы ұшталады, тапқырлыққа үйренеді.

Сонымен қатар оқушылардың оқу сауаттылығын қалыптастыруға, соның ішінде мәтінмен сауатты жұмыс жүргізе білуге үйрететін бірден-бір құрал –түрлі жаңа технологиялар, әдістер мен тәсілдер тиімді екенін білдік.

ҰСЫНЫС:

- оқушылардың оқу икемділігі мен дағдыларын арттыру мақсатында мәнерлеп оқу көңіл бөлу.

Жоспарға сай **«Гуманитарлық пәндер сабақтарында оқушылардың оқу сауаттылығын арттырудың тиімді жолдары»** әдістемелік күн өтті. Бұл әдістемелік күнге 10 мұғалім қатысты.

1.***«Тарих пәнінен оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалай дамытамын?»*** III деңгей мұғалімі Қазбаева Шайзада Қалауқызы зерттеу жұмысымен бөлісті. Зерттеу жұмысында нысан ретінде 9«б» сыныбы алынды. Мақсаты: Тарих сабағында тақырыпты меңгертуде заманауи әдіс-тәсілдерді қолдану арқылы білім алушылардың білім сапасын арттырып, бәсекеге төтеп бере алатын, білім деңгейі жоғары, ізденушілік – зерттеушілік қабілеті дамыған жеке тұлға тәрбиелеу. Оқушылардың адамзат қоғамының ежелгі заманынан бүгінгі күнге дейінгі даму тарихынан жүйелі білім негіздерін қалыптастыру. Мақсатқа жету барысында төмендегі міндеттер алынды:

1. Білім алушылардың дүниеге ғылыми көзқарасын қалыптастыру, оларға адамзат жинаған әлеуметтік рухани, адамгершілік тәжірибесін меңгерту
2.Оқушыларды өз халқы мен басқа халықтардың мәдениеті мен тарихын, бүкіл адамзаттың мәдени мұрасын сақтауға тәрбиелеу
3. Білім алушылардың бойында Қазақстандық патриотизм мен азаматтық сезімді қалыптастыру.Ең алдымен оқушылардан 6-сұрақтан құрылған сауалнама алдым.

№	Сауалнама сұрақтары	ия	жоқ
1	Мектепте білім алғысы келетіндердің ниеті ынталандырыла ма?	10/50	5/25
2	Күрделі тапсырмаларды орындау қиындық туғыза ма?	12/60	2/10
3	Мектепте қалыптасқан жағдай оқу үдересіне ықпал ете ме?	8/40	7/35

4	Мұғалім қойған міндеттер сені шын мәнінде ойлануға жетелей ме?	7/35	4/20
5	Оқудың тәсілдері мен жолдарын мұғалім таңдауға мүмкіндік бере ме?	10/50	4/20
6	Мектеп мұғалімдерін білім алушы ретінде қабылдайсыз ба?	9/45	3/15

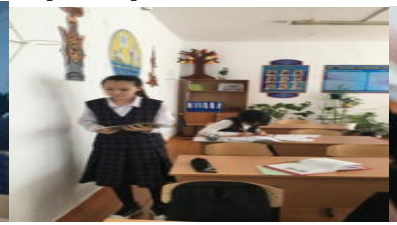
Оқушылардың сабақ барысында қандай әдіс-тәсілдермен жұмыстанғанды зерттеу үшін. Болғаннан кейін 4 тізбектелген сабақ өткіздім.1 сабағымның тақырыбы: “Қазақстан қайта құрудың бастапқы кезеңінде”Сабағымда оқушылармен картамен жұмыс,жылдар сөйлейді тапсырмаларын қолдандым“ Қазақстандағы 1986жылғы Желтоқсан оқиғасы” тақырыбында екінші сабағымды өткізілді.

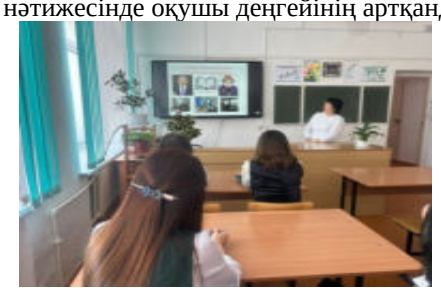
Бұл сабақта оқушылармен тарихи сынақхат пен ,дереккөздер мен,терминдермен, ойлан тап кестесімен жұмыстар жасадым.

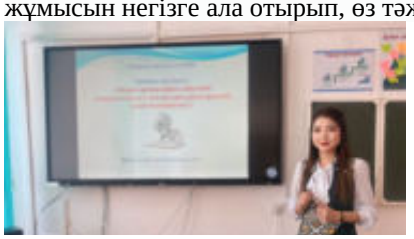

Оқушылар сабаққа белсене араласты. “Қайта құру жылдарындағы демократиялық процестер” тақырыбында үшінші сабағымды өткіздім.Бұл сабағымда Тарих сабағын оқытуда суретті пайдалану әдісін қолдандым.Оқушылармен сабақтың тақырыбына байланысты салыстыру кестесін бердім.Оқушылар тапсырманы толық орындай білді.

Қазақстан Республикасының тәуелсіздігінің жариялануы тақырыбында төртінші сабағымды өткіздім.Сабақта Адамзат күнтізбесі тапсырмасын орындаттым.Оқушылар Н.Ә.Назарбаев пен .Абылай ханды салыстырды.Тапсырманы толық орындады,сабақ мақсатына жеттік.. Оқушылардан сауалнама алынып қортынды жасалды.Оқушылар сабақтағы тапсырмаларды орындауда белсенділік танытты.Сабақ жоғары деңгейде өтті.Тізбектелген төрт сабағымды өткізіп болғаннан кейін оқушылардан екінші сауалнама дайындап,алдым.Бұл сауалнаманың нәтижесінде оқушы деңгейінің артқандығы,қызығушылығының жоғарлағаны байқалды.

Алынған сауалнаманың қорытындысы бойынша білім алушылар тарих пәнінде қолданылатын әдіс-тәсілдердің барлық түрін де таңдап,белгілеген.Қорыта айтқанда, оқушыларды шығармашылыққа, өз бетімен іс-әрекет етуге бағытталған тапсырмалар саны көбейгенде ғана, өз пікірін айта алатын, оны дәлелдей білетін, өмірге деген өзіндік көзқарасы қалыптасқан, үнемі ізденіс үстінде болатын, қоғам дамуына үлес қоса алатын, жан-жақты жетілген жас ұрпақ өкілдерін дайындай аламыз. Демек, жаңа технологиялық әдіс – тәсілдерді пайдалану білім сапасын арттырудың бірден – бір жолы.

2. «Оқушылардың тарих сабағында логикалық ойлауы мен ауызша сөйлеу әрекетін қалай дамытамын?» тақырыбында ***Баймуратова Гулназ Алимбайқызы*** зерттеу жұмысын негізге ала отырып, өз тәжірибесімен бөлісті.

Тарихтың алдына қойған басты міндеттерінің бірі - ұрпақтардың рухани байланысын нығайту, орыс дәстүрлерін сақтау және жаңғырту, оқушыларға адамгершілік-патриоттық тәрбие беру. Тарихи білімнің негізі – факт. Тарихи білім берудегі нақты материалдың өзіндік құндылығы айқын, әйтпесе тарих әлеуметтанулық схемалар жиынтығына айналады. Дегенмен, тарихты зерттеудің мақсаты азды-көпті фактілер жиынтығын меңгеру ғана емес, сонымен бірге оқиғалардың барысын, олардың ішкі байланысын, тарихи үдерістің заңдылықтарын ұғыну болып табылады. Зерттеудің мақсаты: логикалық тапсырмаларды қолдана отырып, оқушылардың **т**анымдық-шығармашылық, ойлау қабілеттерін дамыту болып табылады. *Міндеттері:*

1.Баланың өз бетімен ізденіп, шығармашылық ойлау қабілетін арттыру.

2.Іздену-зерттеу тапсырмалары арқылы ойдың шапшаңдығы мен икемділігін дамыту.

3.Оқушылардың өз білімін шыңдай түсу бағытында логикалық тапсырмаларды жүйелі қолдану;

Осыған байланысты білім алушылардың оқу материалын меңгеруінің, терең білімі мен жоғары танымдық іс-әрекетін қалыптастырудың ең тиімді жолы тірек сызбаларды, символдық белгілерді, кестелерді қолдану арқылы логикалық ойлауын дамыту болып табылады, өйткені тарихтағы оқу материалының күрделілігі мен көлемділігі оның тұтастығын айтарлықтай қиындатады. қабылдау және түсіну. Осылайша, менің іс-әрекетімнің мақсаты - балаларды ақпаратты өңдеу барысында оны тиімді меңгеруге үйрету.

Зерттеу кезеңін сауалнама алудан басталды.

Іс әрекетті зерттеу барысында Қазақстан тарихы пәнінен 6 б сыныбы алынды. «Мен жұмысты орындау қиын болған кезде маған әрі қарай не істеу керектігін шеше аламын, мен орындауға тиісті тапсырмаларды мұқият ойлаймын, мен мәтіндік жұмыстарды жақсы орындай алмаймын, маған өз ақылымды қолдану ұнайды » деген сұрақтар төңірегінде зерттеудің басында және соңында сауалнама алынды. Әскери тарихта Шыңғысхан есімі талантты әскери қолбасшы, дарынды стратег және тактик ретінде сақталды. Шыңғысхан әскери қолбасшы ретіндегі таланты ретінде қалыптасқан жағдайға байланысты соғыс тактикасын өзгерте алуы деп танылғандығы туралы толық ақпарат бергеннен кейін зерттеу сұрағына : Неліктен Шыңғыс хан әскерлері Отырарды алты ай бойы ала алмады? *Оқу мақсаттары:*

6.3.1.5 Отырарды қорғаудағы қала халқының ерлігін сипаттау

6.3.1.6 – картаны қолдану арқылы XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси үдерістерді түсіндіру

Дескриптор:

- Отырар қаншалықты жақсы қорғанғанын айту.

- Отырардың моңғол әскерлерінің басып алуынан аман қалуы туралы 2 болжам келтіру.
- Моңғолдар неліктен жеңіске жеткендігіне 3 себепті анықтау.

Сонымен қатар, сабақта оқу мақсатына сәйкес 6.3.1.5 Отырарды қорғаудағы қала халқының ерлігін сипаттау. Интерпретация сәйкес, келесі тапсырмалар ұсынылды.

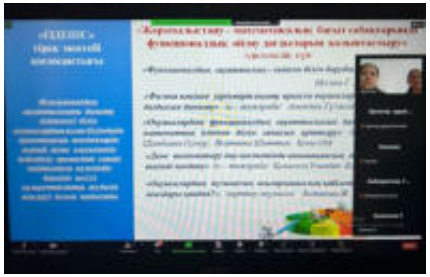
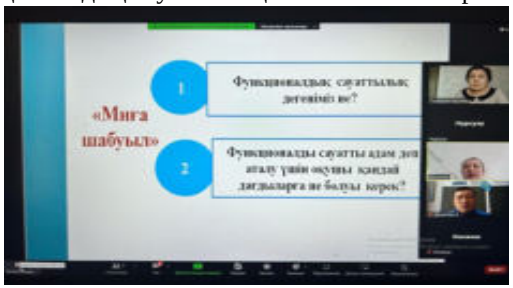
Осындай тапсырмаларды беру арқылы оқушыларға сыни тұрғыдан және шығармашылықпен ойлау, ақпаратпен сауатты жұмыс істей білу (белгілі бір тапсырманы орындауға қажетті фактілерді жинақтай білу, талдау жасай білу) сияқты қасиеттер ашылады. Осы мақсаттарға сүйене отырып, мен өз жұмысымда оқушылардың интеллектуалдық даму деңгейін, олардың қабілеттері мен бейімділіктерін ескере отырып, оқытудың логикалық тәсілін қолданамын.

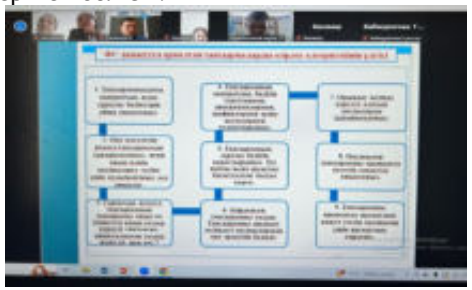
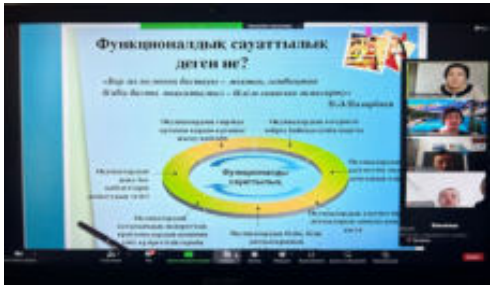
- Сондықтан балаларды оқыта отырып, мен келесі шарттарды орындауға тырысамын:
- Оқушыларды белсенді танымдық үдеріске тарту;
- ынтымақтастықта жұмыс істеу;
- алған білімдерін тәжірибеде қолдану.

Менің ойымша, тарих сабағында тірек сызбалармен және кестелермен жүйелі түрде жұмыс жасау балалардың салыстыру, жалпылау, пайымдау, әр сабақтың материалында, оқулықтың абзацында негізгі ойларды бөліп көрсете білу қабілетін қалыптастыруға мүмкіндік береді. , балаларды жаттаудан және мағынасыз жаттаудан босату.

«**Жаратылыстану-математикалық бағыт сабақтарында функционалдық ойлау дағдыларын қалыптастыру»** тақырыбында ZOOM платформасы арқылы ЖМБ мұғалімдерінің әдістемелік күні өткізілді. **«**Функционалдық сауаттылық - сапалы білім берудің кепілі» тақырыбында шебер класс өтті.

1.«Оқушылардың функционалдық сауаттылығын арттыру сапалы білім кепілі» тақырыбында I /ілгері/ деңгей мұғалімі Мусина Гүлжанат пен II/негізгі/ деңгей мұғалімі Коптенова Нұрсұлу Мұхтарқызы функционалдық сауаттылық бойынша тәжірибелерімен бөлісті.

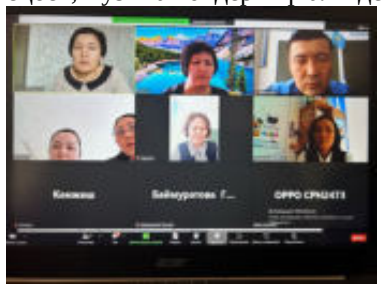

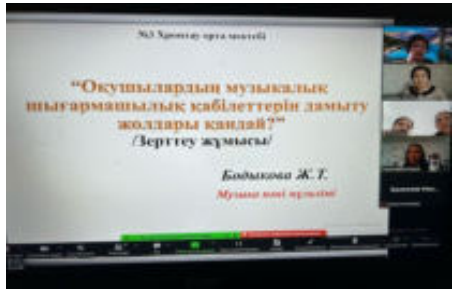
Әуелі «Миға шабуыл» әдісінде «Функционалдық сауаттылық деген не?», «Функционалды сауатты адам деп аталу үшін оқушы қандай дағдыларға ие болуы керек?» сұрақтарына жауап беріп, өз ойларымен бөлісті. «Функционалдық сауаттылық деген не?» және ФС дамытуға арналған тапсырмаларды әзірлеу алгоритмінің үлгісімен таныстырылды. Оқушылардың білім жетістіктерін зерттеу негізгі үш бағыт бойынша жүзеге асырылады: «математикалық сауаттылық», «жаратылыстану сауаттылығы» мен «оқу сауаттылығы». Зерттеу оқушылардың оқу барысында меңгерген білімдері мен дағдыларын және интеллектуалдық қабілеттерін қолдана білу ептіліктерін бағалауға басым көңіл бөлінген. Оқушылар өмірлік жағдайларда кездесетін проблемаларға қатысады. Олар кешенді ойлануды талап ететін жоспарлау мен бағалауды, проблемаларды шешуді, дәлелдемелер келтіруді және шешімдер қабылдауды және т.б.қажет ететін тапсырмаларды орындайды. Зерттеу оқушылардың заттың терең мағынасын түсінуі мен себеп - салдардың байланысын, жан-жақты оқу әрекеттерін мен оқудың негізін құрайтын: шығармашылық тапсырмаларды шешу мен табу дағдылары, мәліметтерді талдауы және түсіне білуі тексеріледі. **Жаратылыстану сауаттылығы** - ғылыми жаратылыстану білімдерін қолдана білу, қоршаған әлемді және оған адамның іс-әрекетінен қосылатын өзгерістерді түсінуге және сәйкесінше шешімдер қабылдауға қажетті мәселелерді анықтап, негіздемелі қорытындылар жасай білу қабілеттерімен түсіндіріледі. PISA зерттеуінде бағаланатын ғылым жаратылыстану білімдері, машықтары мен дағдылары ғылыми жаратылыстану циклі пәндерін – *физиканы (астрономия элементтерімен), биологияны, химияны, географияны* оқуда қамтиды

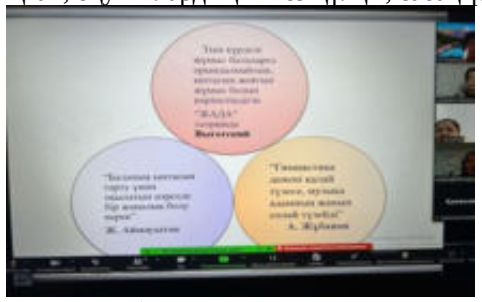
Математика сауаттылығы бойынша тест тапсырмалары оқушының жеке ойлау қабілеттерін дамытуға бағытталған. Ол математикалық ойлаудан және құбылыстарды сипаттауға, түсіндіруге және болжау үшін математикалық тұжырымдамаларды, рәсімдерді, айғақтарды және құбылысты қолданудан тұрады. Зерттеу тұжырымдамасына сәйкес, әрбір тапсырма математиканың мазмұнды бөлімдерінің біріне сәйкес келеді: *сандар; кеңістік және форма; өзгерістер мен қатынастар; белгісіздік.*
Оқу сауаттылығы оқушылардың жазбаша мәтіндерді ұғына оқу қабілеттілігі және оларға рефлексия, олардың мазмұнын өз мақсаттарына қол жеткізу үшін қолдануы, білімдері мен дағдыларын қоғамның белсенді өміріне араласуы үшін дамытуы деп түсінуге болады. Оқу сауаттылығын тексеру оқу техникасы немесе мәтіннің мазмұнын нақты түсінуін бағалауға емес, оқу барысында меңгерген білімдері мен дағдыларын өмірлік жағдайларда қолдана білу ептіліктерін бағалауға бағытталған. Оқу сауаттылығын бағалау барысында үш аспекті есепке алынады: *оқу материалдарының форматы, тапсырманың түрі, мәтіннің қолдану жағдайы немесе мақсаттары.*
Жаратылыстану, математика және оқу сауаттылығы бойынша мысалдар арқылы түсіндіріліп, тапсырмалар орындалды.

«Ынтымақ» қоғамдастығының жоспарына сай **«Эстетикалық бағыт сабақтарында сыни және шығармашылық ойлау дағдыларын қалыптастыру»** дене тәрбиесі, көркем еңбек, музыка пәндері мұғалімдерінің әдістемелік күні өткізілді.

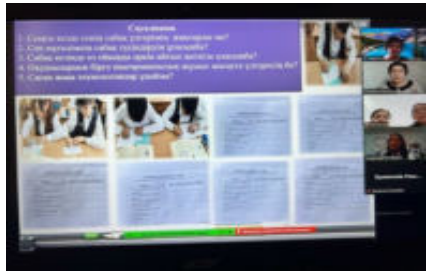

«Оқушылардың музыкалық шығармашылық қабілеттерін дамыту жолдары қандай?» тақырыбында музыка пәнінің мұғалімі Бодыкова Жанаргүл Тағыбергенқызы оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту мақсатында зерттеу жұмысын ұсынды. Жоспары бойынша 6 «в» сыныбына зерттеу жұмысын жүргіздім. Бұл сыныпты 5-ші сыныптан бері класс жетекшісі болғандықтан, оқушылардың мінез-құлқы, сабақ үлгерімі маған жақсы таныс.Жалпы сыныптың, атмосферасы жақсы, қазіргі таңда 16 оқушы бар.

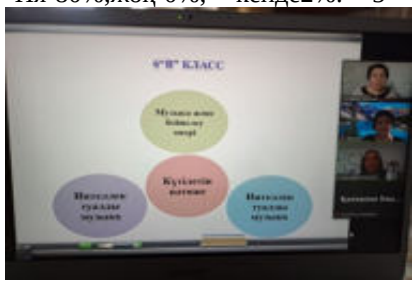

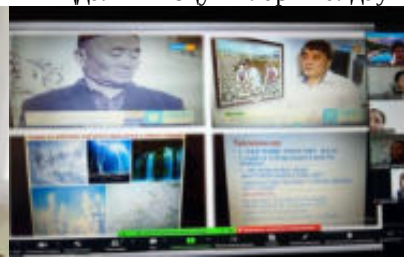
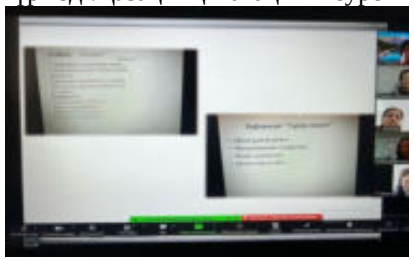
«Оқушылардың музыкалық шығармашылық қабілеттерін дамыту жолдары қандай?» негізге ала отырып МАН-қа сүйендім. Қазақстан Республикасы педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттыру бағдарламасының Үшінші (базалық) деңгей бағдарламасын зерделеу және меңгеруге көмектесетін негізгі материал болып табылады. Зеттеуді оқушылардан бастапқы сауалнама алудан бастадым. Бес сұрақтан құралған сауалнамаға 16 оқушы қатысып,1 сұрақ.Соңғы кезде сенің үлгерімің жақсардыма? Ия-75%,жоқ-0%,кейде-25%. 2 сұр. Сен мұғалімнің сабақ түсіндіруін ұғасыңба? Ия-50% жоқ-0%, кейде-50%. 3 сұр. Сабақ кезінде өз ойыңды еркін айтып жеткізе аласың ба? Ия-80%, жоқ-5%, кейде-15%. 4 сұр. Оқушылармен бірге шығармашылық жұмыс жасап үлгересің бе? Ия-80%,жоқ-0%, кейде2%. 5 сұр. Саған жаңа технологиялар ұнайма? Ия-70%,жоқ-5%,

кейде-25%.жауап берді. Жалпы сауалнама сұрақтарын зерттеу тақырыбыма сәйкестендіріп алдым. Сауалнама нәтижесінде пайыздық көрсеткіштерге қарап отырып,сыныптағы оқушылардың шығармашылық қабілетінің жақсы екенін байқалады.Барлық сұрақтарға «Ия» деген жауап басымдылық танытып жоғары пайызды көрсетіп тұр. «Жоқ» деген жауап мүлде жоқ деседе болады. «кейде» деген жауапқа енді 20-25% жауап берген. Әрі қарай іс-тәжірибемді үшінші тоқсанда тізбектелген сабақтар топтамасындағы үш сабағымды өткіздім. Бірінші сабақ тақырыбы: музыка және бейнелеу өнері.Мақсаты:-музыканың көркемдік бейнесін шығару кезінде музыкалық және басқада өнер туындыларының әсерлеуші құралдарын салыстырады;-тыңдаған музыканы талдап,түрін,стилін және жанрын анықтайды.Бұл тақырып бір-бірімен тығыз байланысты. Сабақтың басы миға шабуыл сұрақтар қоюмен басталды.-Бейнелеу мен музыка қалай байланысады ?, - Бүгінгі тақырып қандай болуы мүмкін? Оқушылар сәл кідіріңкіреп ойланып барып жауап берді. Оқулықтағы мәтінмен жұмыс жасалып,оқушылардың музыкалық шығармашылық қабілеттерін оята отырып, онда қазақ халқының тұрмыс-тіршілігінде табиғатпен сырласып өмір сүргендігі, сол замандағы қолөнер бұйымдары ою-өрнектері тұнып тұрған бейнелеу екендігін және әжелеріміз әндетіп отырып кесте тігіп,ою ойып құрақ құрағандығын аңғартады.Күйші композиторлар табиғаттың барлық болмысын музыка тілі арқылы шебер жеткізе білген.Оқушыларға пейзаж,тұрмыстық жанр түрлерін ұғындырып дәптерге жазып алды.АКТ-дан Құрманғазының «Сарыарқа» күйі тыңдалып оқушылар талдау жүргізді.Қазақтың атақты суретші Ә.Қастеевтің шығармашылығы туралы бейне баян көрсетілді.

Оқушылар сабақ барысымен жақсылап ақпараттанған соң тапсырмаларды экран бетіне көрсеттім,балалар дескрипторға сүйене отырып шығармашылық тапсырмаларды таңдап орындай бастады. «Ә.Қастеевке топтастырып», «Ою мен күйге Венн диаграмма» жасап оқушылар өз жұмыстарын оқып талдап берді.Бір-бірін басбармақ әдісімен бағалап сұрақтар қойды. Музыканы бейнелеумен сәйкестендіру тапсырмасын экраннан табиғаттың суреттерін көрсетіп, музыканы тыңдату арқылы оқушылар тапсырманы ауызша орындап жауап берді.Осы тапсырмаға оқушылар аса қызығушылықпен белсенді қатысты,Ротация әдісімен табиғат туралы әр түрлі әндерге попури орындалды.Ән үйрену барысында қаз.хал. әні «Дедімай-ау» әні үнтаспадан тыңдатылып үйретілді. Оқулықтан сөзіне қарап отырап,хормен орындалды.Сабақтың қорытынды кезеңінде рефлексия «сұрақ –жауап» әдісімен сұрақтар қойылып оқушылардың ой пікірі, жауабы тыңдалды. Балалар сабақтың өте қызықты өткенін және көңіл-күйлері көтеріліп, шығармашылық тапсырмалар мен ән орындаулар ұнағанын айтып, ән үйрену барысында қиындау болғанын алға тартты.Зерттеу жұмысымның екінші және үшінші сабақ тақырыптары «Интеллектуалды музыка» деп аталды. Екі сағатқа берілген осы тақырыптың тәрбиелік мәні жоғары, шығармашылыққа толы сабақ болды. Мақсаты:- тыңдаған музыканы талдау және өнердің түрлерін,стилін жанрын,оның ішінде басқада өнермен байланысын анықтайды.

Сабақ барысында қызығушылықты ояту кезеңіндегі ұйымдастыру бөлімінде балалармен бір-бірімізге «Жағымды сөз» айту тренингімен бастадым. Жаңа сабақты шығармашылығынан басталды Оқушыларға жалпы «Интеллектуалды музыка» деп күрделі құрылымды,терең мағыналы,ойлы шығармаларды айтамыз.Мұндай туындылар орындаушыдан асқан шеберлікті және тыңдаушыдан да мол түсінікті қажет етеді.Оларды тыңдап түсіну үшін арнайы дайындық керек,сонымен қатар тыңдарманның ой-өрісі,сана–сезімі жоғары деңгейде болуы тиіс екендігін ұғындыра отырып ақпараттандырып алдым.Мысалы: Абайдың әндері мен Дәулеткерейдің күйлерін осындай шығармалар қатарына жатқызуға болады. Бейне таспадан Абайдың «Сегіз аяқ» әнін тыңдалды,оның мағнасымен орындалу стилін оқушылар талдады.Ән үйретіліп, бірнеше мәрте орындалды. Жаңа тақырыптармен ақпараттандырғаннан кейін оқушыларға шығармашылық тапсырма берілді.Оқушылар композитор Абай мен Дәулеткерей күйшінің шығармашылығын «Венн диограмма» әдісіне салды, «Романс» сөзіе синквейнге жасады.Екінші сабақта осы тақырыпты әрі қарай өрбітіп, әннің келесі шумақтары үйретіліп талданды. Абайдың осы әні неліктен «Сегіз аяқ» деп аталады? деп, оқушыларға тақырыпқа байланысты әр түрлі бағыттаушы сұрақ қойылды.Оқушылар сұраққа жүйелі түрде жауап беріп белсенділік танытты. «Сегіз аяқ» әніне топтастырды, келесі топтар «иетеллектуалды музыка» сөзіне кластер жасады. Шығармашылық тапсырмаларын әр топ таныстырылым жасап бір-бірін басбармақ әдісімен бағалады. Сабақты қорытындылау кезеңін «Сұрақ-жауап» әдісі арқылы қорытындыладым.Жалпы,оқушылардың музыка сабағында шығармашылық қабілеттерін дамыту

жолдары әр түрлі болып келеді.Бұл эстетикалық пән болғандықтан, балалардың ән айту,музыка тыңдау қабілеттері ерте жастан,яғни бастауыш сыныптарда анықталады.Баланың өнерге қабілеті байқала бастағаннан-ақ, оны әрі қарай дамытып,жеке жұмыстар жасау қажет.Дауыс жаттығуларын жасата отырып, дауысының тембрін (бояуын) анықтаймыз.Оқушының дауысына қиындық келтірмейтіндей етіп,өз дауысына лайықтап репертуар (музыкалық шығармалар) таңдалады.Жеке қосымша сабақтарға шақырып дайындап,байқауларға қатыстырамыз. Сөйтіп оның шығармашылық қабілеттерін одан әрі дамытып, «сахна» дейтін киелі жерге шығарып,өз қорқынышын өзі жеңе алатындай етіп өнерге баулимыз.Сабақ барысында ондай талантты оқушылар өзінің дауысымен,орындау мәнерімен,тіпті жүріс-тұрысымен де ерекшеленіп көрініп тұрады.Топ арасында басқа балалар музыкалық шығармаш. тапсырмаларды қиындықпен орындаса, бұндай балаларға шығармашылық тапсырмалар еш қиындық туғызбайды, жылдам әрі тез орындап аса белсенді қатысады.Көңіл-күйлері үнемі көтеріңкі жүреді,және музыка пәніне деген қызығушылықтары көзқарастарынан-ақ байқалып тұрады.Олар үнемі ыңылдап ән айтып,музыка әлеміне кіріп кеткендей күйде, шығармашылықтың адамы екені байқалып тұрады. Әрі қарай оқушылардан зерттеу жұмысымның соңғы қорытынды сауалнамасы алынды: 1.Жеке жұмыс жасауға дағдыландыңба? Ия-80%, жоқ-5%, кейде-15%, 2.Жеке жұмыс жасау барысында мұғалімнің бағалауымен келісесіңбе? Ия-90%,жоқ-0%,кейде-10%. 3.Орындаған тапсырмаң көңіліңнен шығама? Ия-70%,жоқ-15%,кейде-15%.

Сауалнаманың қорытындысы жақсы нәтиже көрсетіп отыр.Балалар оқу үдерісінде оқушының жұмысына, мұғалімнің айтқан сыни пікірлерімен көзқарасын байыппен тыңдап және қойған бағалауынада келісушілік танытады. Әрдайым өз ойларын ашық айтып, шығармашылыққа бейім тұрады.Осыдан кейін оқушылар сабақ барысында қателіктер жібермеуге тырысып,өздерінің орындаған тапсырмаларына, бағыттаушы сұраққа берген толық жауаптарына көңілдері толып аса жауапкершілікпен қарайды. Кластағы үлгере алмай отыратын кейбір оқушылар бар, оларға өз тарапымнан қайта түсіндіріп,жеңіл тапсырмалар бердім. Жалпы зерттеу жұмысымды қорытындылай келе,сауалнамалармен тізбектелген сабақтар өткізу барысында байқағаным, менің класымда шығармашылыққа қабілетті оқушылар бар екені байқалады. Былтырғымен салыстырғанда ,биылғы оқу жылында олардың музыка жағынан дауыс диапазондары ашылған. Зерттеу нәтижесінде оқушылардың көбі өз өнерлерін көрсете білуді, бірін-бірі бағалауды үйреніп,жауапкершілікті сезіне білді.Сыни ойлауға талпынып,сабақ барысында бірлесіп жұмыс жасауға қалыптасты.Алдағы уақытта өзім бақылаушы мұғалім ретінде класта оқушыларды шығармашылыққа үйрететін білім ортасын құруды дамытамын.Сабақ барысында сәтті шыққан тұстары көп болды, тапсырмаларды уақытқа сәйкес ықшамдап алып,оқушылардың біразын сөйлетіп ой-пікірін, тапсырмаларын тыңдай алдым. Сәтсіз шыққан тұстары: Ән үйрену барысында,класта үлкен АКТ құралдарының болмауы, ноутбукпен көрсетуге, музыканы талдауға,үйренуге тура келді.

«Кәсіптік бағдар беру» бірыңғай әдістемелік күніне орай **«Жоғары сынып оқушыларына кәсіби бағдар беру мәселелері»** тақырыбында II деңгей мұғалімі Иманов Нұрбек Қиятұлы 10 сыныпқа өткізген тренинг арқылы жұмысымен бөлісті.

Жалпы білімнің басты үш міндеті бар олар: баланың өзіндік жалпы дамуын, жан-жақты дүниетанымын қамтамасыз ету, және оны болашақ белгілі бір кәсіпке даярлау. Осы үш міндеттің ішінде қоғамдық даму күрделенгенсайын баланы жастай алдағы кәсіпке бағдарлай әзірлеу – ең көкейкесті мәселеге айналып отырғаны дәлелденді.Қазіргі кезеңде жалпы білімнің міндеті – баланың жалпылама дамуын қамтамасыз ету ғана емес, ең бастысы оларды жастай өз қабілеті мен қызығуына қарай белгілі бір мамандыққа арнайы бағыттай білу.

Мақсаты: Оқушылардың өмір туралы, мамандықтар туралы көзқарастарын дамыту, адал мамандық таңдауда дұрыс бағдар беру.

Міндеті:

- Мамандықтарды талдай білуге үйрету.
- Оқушының өзінің қабілетін, бейімін, қызығушылығын мамандыққа сай тани білуге үйрету;

Мамандық таңдау мәселесі — адам өміріндегі ең күрделі және жауапты қадам. Мамандық таңдау әрбір адамның мұқиятылығы мен жауаптылығын қажет етеді. Мамандық таңдау барысында жас түлек «Мен қалаймын», «Менің қолымнан келеді», «Маған керек» деп, өз қабілеттіліктерін, ішкі сенімдері мен нақты мүмкіндіктерін ескеру қажет.Ұнайтын мамандықты таңдау және өмір бойы өзіңізді қамтамасыз ету үшін алдымен адам өзін танып, мұқият зерттеу қажет. Ең алдымен қызығушылығыңызды, бейімділігіңізді, мінез сипаты мен физикалық мүмкіндіктеріңізді жақсы түсіне алу керек. Негізгі қасиеттеріңіз бен байқалмайтын қасиеттеріңізді анықтау қажет. Ары қарай өзіңізге сәйкес келетін мамандықтарды таңдау кедергі туындамайды. Осыдан кейін ғана мектеп бітіруші жас түлектің «Сен де бір кірпіш дүниеге, тетігін тап та бар қалан» - деп Абай атамыз айтқандай өмірден өз орнын тауып, болашақта жақсы маман иесі болуына жарқын жол ашылады.

Кәсіптік бағдар беру тренингімді ары қарай жалғастыру барысында түрлі ойындар, жаттығулар, ситуациялық сұрақтар, ойларын ортаға салып ой бөлісу, психологиялық тренингтер, иа/ жоқ тест сұрақтары, сауалнамалар өткіздім. Осы әдіс-тәсілдерді жүргізу барысында қорытынды нәтижелеріміз нақты, дұрыс болу үшін оқушыларға тапсырмаларға барынша шынайы болу қажеттігін түсіндіріп өттім. «Ең.....мамандық....» ойыны. Бұл ойын барысында оқушыларға мынадай сұрақтар қойылады: - Ең ақшасы көп мамандық.... – Ең жасыл мамандық..... – Ең тәтті мамандық..... – Ең жауапты мамандық..... – Ең салмақты мамандық..... – Ең қарым-қатынасы күшті мамандық..... Оқушылар осы сұрақтарға жауап беріп, өзінің таңдаған мамандығының осы мамандықтарға қатысы бар немесе жоғын анықтайды. Бұл ойынның мақсаты – оқушыларға өздері таңдаған мамандықтарына басқаша көзқараспен қарап, өзгеше ой салу. Келесі өткізген тренингім «Мамандықтың бәрі жақсы» деп аталады. Бұл тренингтің басты мақсаты: Оқушылар мамандық түрлерін, олардың атқаратын қызметтерін, адам мен қоғамға пайдасын, жақсы жақтарын талдап, саралауға үйреніп, меңгереді. Тренинг өткізу барысында 10 оқушы ортаға шығып, қолдарына бір-бір парақтан ақ қағаз алып шығады. Ақ қағазға өздерінің таңдаған болашақ мамандықтарын жазады. Содан кейін болашақ мамандықтарын таңдауларына не әсер еткенін, не себепті бұл мамандықты таңдағандарын жеке-жеке айтып шығады. Келесі кезекте таңдаған мамандықтарының қоғамға, еліміздің болашағына тигізер пайдасы жөнінде өз ойларын айтып шығады. Осылайша, оқушылар болашақ мамандықтарын таңдауда біршама бағыт бағдар алады. Осыдан кейін оқушыларға мамандық таңдау мәселесіне байланысты түрлі сұрақтар қойылып, оқушылар ол сұрақтарға жазбаша жауап береді. Ситуациялық сұрақ. (Оқушылар өз пікірлерін ортаға салады). 1.Мен хирургпын. Шарты: Ауруханада 5 емделуші бар. Олар: 1.Бес айлық қыз бала. 2.Алты жасар дарынды бала. 3.Көп балалы ана (10 баласы бар, 70-тегі ана) 4.Қаңғыбас 5.Құрылысшы. Жүрек біреу. Осылардың қайсысына операция жасар едің. Біреуін ғана таңдауың қажет. Таңдау арқылы оқушылар өздерінің рухани байлық дәрежесін анықтайды. Тест. 1.Мамандық бір ақ рет бірдола таңдалады деген дұрыс па? иа/жоқ 2.Мамандық таңдау қалтаның қалыңдығына байланысты ма? иа/жоқ 3.Мамандық таңдау адамның қабілетіне, бейімділігіне байланысты ма? иа/жоқ 4.Отбасы мен достарыңның ақылына сүйеніп мамандық таңдауға бола ма? иа/жоқ 5.Қартайғанда мамандық таңдауға бола ма? иа/жоқ 6.Жақсы білім алу үшін, қымбат оқу орнына түсу керек пе? иа/жоқ 7.Ақша болса мамандық керек емес деген пікірмен келісесің бе? иа/жоқ 8.Мамандық таңдаудағы басты өлшем – қызығу мен қоғамдық сұраныстың сәйкестілігі ме? иа/жоқ 9.Таңдайтын мамандығыңды болашақ табысың анықтай ма? иа/жоқ 10.Мамандық таңдау – күн көрістің қамы ма? иа/жоқ 11.Мамандық таңдауда психологтың көмегі қажет пе? иа/жоқ

Білім алушыларға «Қол – мидың жалғасы» деп аталады. Бұл тренинг барысында әр оқушы өзінің табиғи бейімділігіне үңіліп, алақан бойынша өзіне сай мамандық саласын анықтай алады. Саусақтарыңызды кеңірек ашып, ақ параққа алақанымызды түсірейік. Бас бармақ пен шынашақтың арасын О нүктесімен белгілеп, әрбір саусаққа түзу сызық жүргіземіз. О нүктесін білезіктің оң жақ, сол жақтарын да қамтимыз. Осы жүргізілген сызба бөліктерін сызғышпен өлшеп шығарыңыз. Қорытынды: 1.Егер сіздің алақан сызығыңызда басбармақ пен О нүктесі арасында сызба бөлігі ұзын болса, сіз – басқарушысыз. 2.О нүктесі мен сұқ саусақ нүктесінің арасындағы сызық басқаларынан ұзын болса, сіздің - қорғаушы әскери қабілетіңіз мол. 3.Ортан қол сызығы ұзынырақ болса, сіз – дін адамы, саясаткер болуға бейімсіз. 4.Аты жоқ саусақ сызығы үлкенірек болса, сіз өнерге бейіміңіз мол, суретші, музыкант, архитектор, дизайнер болуға қабілеттісіз. 5.Шынашақ сызығы үлкенірек болса,сіз – дәрігерлік шипагерлікке бейімсіз. Осылайша, қорытынды жасап, әрбір оқушы өзінің қандай мамандыққа бейім екендігін анықтап шығады. Мектеп бітіруші жас түлектерге кәсіби бағдар беру тренингімнің соңғы сатысы сауалнама алу болды. Сауалнама сұрақтарына берілген жауаптары арқылы мектеп бітіруші жас түлектердің болашақ таңдаған мамандықтарына байланысты талдау сараптама нәтижесі жасалынды.

Мамандық таңдау факторларымен таныстырылды. Мамандық таңдау туралы өзара оқушылардың пікір - таласы жүргізілді. «Мамандық таңдау, болашақты таңдау» тақырыбында әр оқушы өзінің таңдаған мамандықтары туралы айтты.

Сонымен қатар, мамандық таңдаудағы қиындықтар мен қателіктер айтылды.

- Бірден жоғары біліктілікті мамандыққа бағыт беру;
- Достарынан қалмау үшін мамандық таңдау;
- Мамандыққа бағыт – бағдар берушіге ауып кету;
- Мектептегі пәннің мамандыққа сәйкес келуі;

- Өзінің қабілетін, жеке қасиетін анықтай алмау, кемшіліктерін білу;

Кәсіптік бағдар беру жұмысының негізгі міндеттері төмендегідей болды:

- — оқушыларды көпшілік мамандықтар туралы түсінікпен қаруландыру;
- — кәсіптік қызығуы мен бейімділігін, қабілеттілігін қалыптастыру және дамыту мақсатында
- оқушылардың дара ерекшеліктерін зерттеу;
- — мектеп бітірушілерге мамандық таңдауға көмектесу;
- — оқушыларды белгілі мамандықтың түрін меңгеруге бейімдеу.

Кәсіби бағдар беру — жас ұрпақты өзіне ұнаған тиісті мамандықты саналы талдап алуға дайындауға бағытталған іс-әрекеті. Кәсіби бағдар беру арқылы оқушыларды мамандықтар әлемінде, олардың мазмұны, ерекшеліктері, жеке тұлғаға қоятын талаптарын өз бойындағы қасиеттерімен ұштастырып, өндіріс, шаруашылық салаларының даму міндеттеріне, оның нарықтық экономика жағдайындағы рөліне сай саналы таңдалып алынған мамандыққа мүдделілігін тәрбиелеуді қажет етеді. Мамандықты саналы таңдауда адамның қабілеттілігінің қалыптасуының да үлкен маңызы бар. Ол адамның психологиялық санасының қалыптасуына байланысты. Олар: қабілеттілік, қызығушылық, бағыттың құндылығы, кәсіптік жоспар, идеялы, сенімі, т.б. Мамандық туралы жеткіліксіз білу — мамандық таңдауда кездейсоқтыққа әкеліп соқтырады. Мамандық таңдауда қателесу сайып келгенде, таңдаған мамандығын жек көріп, жұмыс орнын жиі өзгертуге себепші болады дегендей кері байланыс жүргізілді.

Қоғамдастық жоспар бойынша жоспарланған іс – шаралар уақытында өткізілді. Қоғамдастық аясында әдістемелік тұрғыда мұғалімдер зерттеу жұмысымен, іс – тәжірибемен бөлісті. Мұғалімдер қоғамдастығында ортақ мақсаттармен біріккен, проблемаларды бірлесіп шешетін, өз құзырын дамытатын, креативті ойлайтын мұғалімдердің ортақ жұмысы жүзеге асырылды. Оқыту нәтижесінде Блум таксономиясын қолданып, оқушыларды сыни тұрғыдан ойлауға үйретудің әдіс-тәсілдерін үйренуге дағдыландыру жұмыстары жүргізілді. Жүргізілген жұмыстарға талдаулар мен мониторингтер жүргізілді.